

RAJAMAILLA -

Raportti taiteellisesta opinnäytetyöstä

TEKIJÄ: Maija Mämmi

Koulutusala Kulttuuriala			
Koulutusohjelma Tanssinopettajan koulutusohjelma			
Työn tekijä Maija Mämmi			
Työn nimi Rajamailla – Raportti taiteellisesta opinnäytetyöstä			
Päiväys	15.4.2016	Sivumäärä/Liitteet	35/7
Ohjaaja Eeri Pihlajakari			
Toimeksiantaja/Yhteistyökumppani ITAK – Itäisen tanssin aluekeskus			
<p>Tiivistelmä</p> <p>Rajamailla on Maija Mämmin taiteellinen opinnäytetyö, joka sai ensiesityksensä Lähtölaukaus-tanssifestivaalilla Kuopiossa 29.2.2016 Sotkun näyttämöllä. Rajamailla oli seitsemälle tanssijalle tehty, pitkälti improvisaatiotehtävistä rakentuva teos, jossa tutkittiin nukkumisen maailmaa sekä kosketuksen ja kontaktin erilaisia laatuja. Teos on vahva, mukaansatempaava kokonaisuus, joka yllättää katsojan räjähtävillä käännteillään.</p> <p>Tässä raportissa avataan tarkemmin taiteellisen opinnäytetyön taustoja ja harjoitusprosessia. Teos rakennettiin lasten piirustuksien pohjalta, jotka Mämmi keräsi Jyväskylän Tanssiopiston 5-vuotiailta lastentanssitunnin oppilailta. Lasten unia esittäviä piirustuksista ja videosta työryhmä työsti yhdessä improvisaation avulla kokoillan teoksen nimeltä Rajamailla. Raportissa esitellään harjoitteita konkreettisin esimerkein ja kuvin.</p> <p>Raportissa käsitellään ja perehdytään tarkemmin myös Mämmin koreografiseen oppimisprosessiin. Mämmin tietotaito koreografina ja tanssinopettajana laajeni prosessin aikana. Tätä edesauttoi yhteistyö muiden taiteenalojen ammattilaisten kanssa. Ennen kaikkea prosessi antoi hänelle monipuolisia työkaluja tulevaisuuden varalle. Raportissa selitetään, millaisia uusia ongelmia ja onnistumisia Mämmi kohtasi opinnäyteprosessinsa aikana.</p>			
Avainsanat Nykytanssiteos, improvisaatio, lastentanssi, unet			

Field of Study Culture			
Degree Programme Degree Programme in Dance Teaching			
Author Maija Mämmi			
Title of Thesis Rajamailla – report on the artistic thesis			
Date	15.4.2016	Pages/Appendices	35/7
Supervisor Eeri Pihlajakari			
Client Organisation /Partners ITAK – The Regional Center of Eastern Finland			
<p>Abstract</p> <p>Rajamailla is an artistic thesis by Maija Mämmi which had its premiere in Lähtölaukaus- dance festival in Kuopio on 29.2.2016 at Sotku theatre. Rajamailla was a contemporary dance performance for seven dancers which consists mainly of improvisation exercises. It explored the world of sleeping and different qualities of touch and contact between dancers. Rajamailla is a strong, mesmerizing performance and the swift turns of events took its viewer by surprise.</p> <p>This report tells about the backgrounds and the training processes that created Rajamailla. The performance was based on children's drawings about their dreams that Mämmi gathered from 5-year-old dance students of Jyväskylän Dance Institute. With the drawings and a video Mämmi and the dancers worked with improvisation and put together a 45-minute-long dance performance called Rajamailla. This report describes the exercises with concrete examples and pictures.</p> <p>This report takes a closer look at Mämmi's choreographic learning process. Working together with other art field's professionals, Mämmi's knowledge about choreography and pedagogy broadened within the process. Above all the process gave her new versatile tools for her future career. The report explains what kinds of difficulties and moments of success she encountered.</p>			
Keywords Contemporary dance piece, dance improvisation, children's dance, dreams			

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO.....	6
2	TEOKSEN LÄHTÖKOHDAT JA POHJATYÖ	7
2.1	Taustani tanssin parissa.....	7
2.2	Lähtölaukaus–tanssifestivaali ja Sotku	8
2.3	Lähtökohdat koreografialle lapsissa	8
2.4	Jyväskylän Tanssiopiston lapset ja pohjamateriaalin kerääminen	9
3	TEOKSEN PROSESSI.....	10
3.1	Tanssijoiden valinta.....	10
3.2	Harjoitusaikataulu ja harjoitukset	11
3.3	Käsiteltävien teemojen valinta.....	13
3.4	Pohjamateriaalin vienti liikkeeksi	14
3.4.1	Improvisaatio koreografisena työkaluna	14
3.4.2	Tyttö ja jäätelö - kuva.....	15
3.4.3	Intiaanityttö-kuva	16
3.4.4	Painajainen-kuva	17
3.5	Äänimaailma	18
3.6	Puvustus	19
3.7	Käsiohjelma	21
4	RAJAMAILLA-TEOS KOHTAUKSITTAIN	22
4.1	Sisääntulo.....	22
4.2	Samurai.....	22
4.3	Valitut sanat	23
4.4	Kiipeily	23
4.5	Taistelu	24
4.6	Nukahtaminen	25
5	YHTEENVETO JA YHDESSÄ OPITTUA.....	26
5.1	Koreografian työ	26
5.2	Improvisaatio työkaluna.....	27
5.3	Musiikin editoiminen	28
5.4	Koreografian rooli puvustusprosessissa.....	28
5.5	Valosuunnittelu	29

5.6 Työryhmän palaute ja ajatukset	30
6 TUOTANTOPROSESSI OSANA LÄHTÖLAUKAUS-TANSSIFESTIVAALIA	31
7 POHDINTA	33
LÄHTEET	35
LIITE 1: LUPAKYSELY VANHEMMILLE	36
LIITE 3: VALOSUUNNITELMA	38
LIITE 4: PUVUSTAJAN LUONNOKSET	40
LIITE 5: POHDINNAN AIHEITA TYÖRYHMÄLLE.....	41
LIITE 6: DVD-TALLENNE.....	42

1 JOHDANTO

Olin jo pitkään tiennyt haluavani tehdä taiteellisen opinnäytetyön. Halusin itse suunnitella ja toteuttaa ensimmäisen ison tanssiteokseni, johon voisin käyttää paljon aikaa ja ajatustyötä. Tanssiteoksen koreografioimiseen minulla oli tanssinopettajan koulutusohjelmassa hyvät mahdollisuudet ja resurssit. Minun oli nyt mahdollista saada useita todella taitavia tanssijoita mukaan produktion, joka minun olisi tulevaisuudessa huomattavasti hankalampi toteuttaa. Seitsemän tanssijan ryhmä on apurahoilla rahoitetussa nykytanssiteoksessa poikkeuksellisen suuri. Myös tilat harjoittelulle, sekä esiintymiselle oli helppoa hankkia koulun kautta ja ryhmän tuella teoksen tuottaminen oli helpompaa.

Teoksen lähtökohtana minua kiinnosti ihmisen ja erityisesti lapsen mielikuviutus. Lapset ovat mielestäni usein ihanan positiivisia ja katsovat ympäröivää maailmaa optimistisin silmin. Lasten mielikuviutus ja kekseliäisyys ovat ihailtavia ja vaalittavia asioita. Joskus lasten kanssa leikkiessä ja jutellessa tuntuu, että heidän mielikuvituksensa on melkein rajaton. Tämän rajattomuuden pystymme me aikuisetkin onneksi saavuttamaan unissamme. Unissa kaikki on mahdollista, niin hyvässä kuin pahassakin. Unet ja lapsenomaisuus lähtivät viemään teosta eteenpäin ensin ajatustasolla, sitten käytännössä tanssijoiden kanssa.

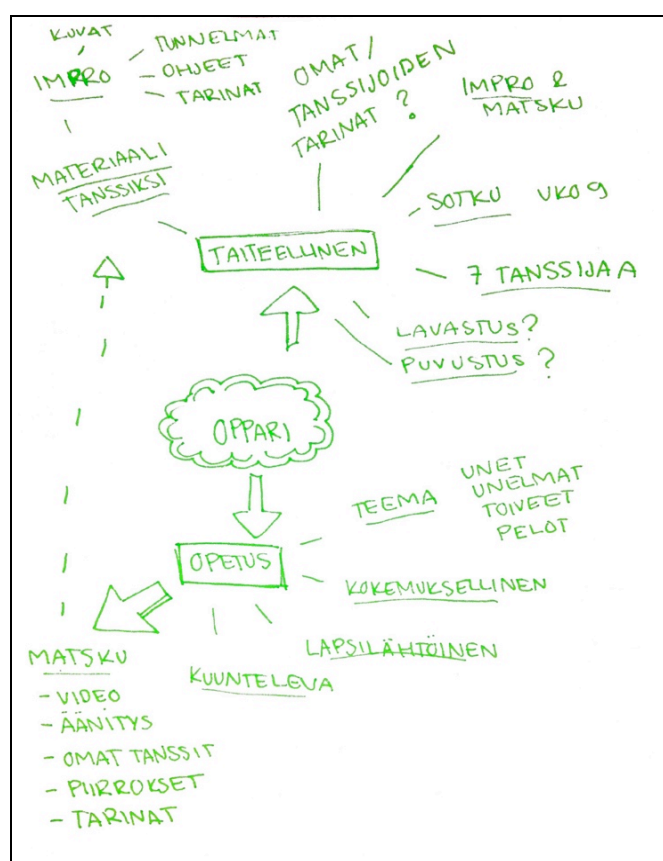
Vielä melko kokemattomana koreografina tiesin ennen prosessin alkua, että taiteellisen opinnäytetyön koreografioiminen tulisi olemaan minulle erittäin tärkeä ja opettavainen kokemus. Tiesin oppivani paljon tulevaa työelämäni tukevia asioita. Ensimmäistä kertaa tulisin ohjaamaan teoksen prosessia, jossa olisin mukana työstämässä tanssin osuutta, valo- ja äänisuunnittelua sekä puvustusta. Ensimmäistä kertaa tulisin olemaan yhteistyössä puvustajan kanssa sekä mukana tuottamassa ja toteuttamassa tanssifestivaalia. Monia asioita tein tämän prosessin aikana ensimmäistä kertaa ja löysin itseni aina oppimasta uutta.

Tässä opinnäytetyöraportissa esittelen prosessiani ja ajatusmaailmaani taiteellisen opinnäytetyöni Rajamailla-tanssiteoksen takaa. Rajamailla on tanssiteos unista, nukahtamisesta ja heräämisestä, sekä lapsimaisesta rehellisyydestä. Teos on työstetty erilaisten improvisaatiotehtävien kautta yhdessä seitsemän tanssijan kanssa noin viisi kuukautta kestävässä harjoitusprosessin aikana. Improvisaatiotehtävät kehittelemme pohjamateriaalista, jota keräsin Jyväskylän tanssiopiston 5-vuotiailta lastentanssiryhmäläisiltä päättöharjoitteluni aikana. Teos sai ensiesityksensä Kuopiossa Sotkun näyttämöllä Lähtölaukaus-tanssifestivaaleilla maanantaina 29.2.2016 sekä toisen kerran teos esitettiin festivaaleilla vielä tiistaina 2.3.2016.

Raporttini alussa käyn läpi mistä aihe taiteelliseen opinnäytetyöhöni syntyi, sekä mitä kaikkea minun täytyi tehdä, ennen kuin pääsin suunnittelemaan teosta. Kolmannessa kappaleessa kerron tarkemmin, mitä kaikkia osa-alueita teoksen työstöprosessiin kuului ja kuinka teos muuttui ajan kanssa. Tämän jälkeen kuvailen tarkemmin lopullisen teoksen rakennetta ja ulkomuotoa. Lopuksi käsittelemme vielä oppimiani asioita ja reflektoin oppimaani koreografioimisen eri osa-alueiden näkökulmasta. Viimeisessä kappaleessa kerron vielä tuotannollisesta työstäni, jota olen tehnyt Lähtölaukaus-tanssifestivaaleja sekä Rajamailla-teosta varten.

2 TEOKSEN LÄHTÖKOHDAT JA POHJATYÖ

Valitsin opinnäytetyökseni taiteellisen opinnäytetyön, koska halusin oppia lisää kokoillan tanssiteoksen työstämisestä. En ollut aiemmin ohjannut näin isoa projektia ja minua kutkutti ajatus päästä koreografoimaan pitkä teoskokonaisuus. Päätöksen tehtyäni aloin miettiä, mistä aiheesta, miten ja minne haluan teokseni toteuttaa. Rakensin teoksen Sotkun lavalle, koska luokkamme yhteinen Läh-
tölaulus-tanssifestivaali tul-taisiin järjestämään siellä. Heti alusta lähtien tiesin, että olin kiinnostunut improvisaatiopohjaisen teoksen tuottamisesta black box -teatterin näyttämölle. Tässä kappaleessa kerron teoksen lähtökohdista tarkemmin.

KUVA 1. Ajatuskartta teoksen alkuajoilta (Mämmi, 2016)

2.1 Taustani tanssin parissa

Olen kotoisin Kajaanista, missä olen suorittanut tanssin perusopetuksen laajan oppimäärän Kajaani Dance –tanssikoulussa. Tein koreografisen lopputyöni Kajaanissa keväällä 2012 ja muutin Kuopioon päästyäni opiskelemaan tanssinopettajaksi Savonia-ammattikorkeakouluun. Kajaanissa asuessani tein lopputyöni lisäksi muutamia lyhyempiä koreografioita ja tanssin useissa produktioissa. Kuitenkin vasta tanssinopettajan opintojeni aikana olen päässyt itse suunnittelemaan isompia esityksiä ja teoksia, joista taiteellinen opinnäytteeni on laajin. Neljä vuotta kestävä koulun ohella olen lisäksi päässyt kartuttamaan kokemustani tanssinopettajana jo muutaman vuoden ajan.

Olen usein koreografina tuonut tanssijoille valmiin materiaalin, jonka olen harjoittanut tanssijoille ja yhdistänyt siihen tanssijoiden itse tuottamaa materiaalia. Tavoitteeni ja ihanteeni on, että tanssi-

joiden omat valinnat ja persoonalliset tyylit välittyisivät katsojalle, mutta harvoin olen uskaltanut antaa niiden näkyä kunnolla. Nyt halusinkin käyttää mahdollisimman paljon tanssijoiden tuottamaa liikemateriaalia.

2.2 Lähtölaukaus-tanssifestivaali ja Sotku

Lähtölaukaus-tanssifestivaali on kuopiolainen vuonna 2014 perustettu tanssifestivaali, joka järjestettiin vuonna 2016 toista kertaa. Lähtölaukaus on noin kaksi viikkoa kestävä festivaali, jossa esitetään Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajaopiskelijoiden taiteellisia opinnäytetöitä. Festivaalin järjestävät ja tuottavat opiskelijat itse. Tähän asti festivaali on aina järjestetty Kuopion Sotkulla yhteistyössä Itäisen tanssin aluekeskuksen kanssa. Vuonna 2016 uutuutena festivaalin ohjelmistossa oli yksi Kuopion kaupunginkirjaston tiloissa esitettävä tanssiteos.

Sotku on Itäisen tanssin aluekeskuksen black box -teatteri Kuopiossa. Teatterissa katsomo ja näyttämö ovat samassa tilassa, jolloin tilan tunnelma on hyvin tiivis ja katsojat ovat lähellä esiintyjä. Sotkun näyttämö on muuntautuvainen, esimerkiksi katsomo on mahdollista laittaa kokoon tarvittaessa. Sotkulle mahtuu enintään noin 100 katsojaa. Sotku on meille Savonian tanssinopettajaopiskelijoille hyvin tuttu, koska olemme esittäneet siellä monia koulun produktioita. Produktioiden lisäksi järjestämme siellä noin kaksi kertaa vuodessa Teot-iltoja, opiskelijoiden omien koreografioiden tapahtumia.

2.3 Lähtökohdat koreografialle lapsissa

Syksyllä 2015 vietin tanssinopettajaopiskelijana viimeisen harjoittelun Jyväskylän Tanssiopistolla, jossa sain opettaa paljon eri-ikäisiä lapsia. Olen viimeisen vuoden ajan ollut erityisen kiinnostunut tanssin varhaiskasvatuksesta ja siksi halusinkin jollain tavalla yhdistää lapset opinnäytetyöhöni. Syy miksi olen innostunut varhaiskasvatuksesta, on lasten rehellisyys ja mielikuvituksen rajattomuus. Alkuperäisiä teemoja olivat lasten unet, unelmat ja tulevaisuuden toiveet, joista aihe rajautui heti ensimmäisissä harjoituksissa pelkästään uniin. Unet päästävät meidät käyttämään mielikuvitustamme rajattomammin kuin normaalissa elämässämme.

Lasten ajatusmaailmassa minua alkoi kiinnostaa rehellisyys ja halusin sisällyttää sitä teokseeni. Oma kokemukseni on, että lapset näyttävät tunteensa usein herkemmin ja rehellisemmin kuin me aikuiset. Rehellisyydellä tarkoitan tässä, että lapset näyttävät tunteensa helpommin kuin peittävät ne. Minua on aina lapsia opettaessani kiehtonut suora palaute, jota lapsilta saan opettajana. Myös fyysinen kontakti voi olla rehellisempää ja avoimempaa lapsilla kuin aikuisilla. Lapselle ei vielä välttämättä ole kertynyt varovaisuutta koskea toista. Koen että lapsi nopeasti haluaa ja istuu tuntemattomankin ihmisen syliin. Tällainen rehellinen kosketus kiinnosti minua yleisesti tanssissa ja halusin napata sen mukaan teokseeni.

Myös muita lapsilta ja lapsista saatuja ajatuksia yhdistyi teokseen myöhemmin projektin jo ollessa käynnissä, kuten esimerkiksi aiemmin mainitsemani lasten rehelliset tunteet. Teoksen työstössä

hyödynsin minun henkilökohtaisia kokemuksiani lasten käytöksestä, enkä halunnut turhaan alleviivata siinä lapsellisuutta, koska pohjatietoni lapsista ei perustunut mihinkään tutkimukseen tai teoriaan. Halusin, että omien kokemuksieni kautta teos lopulta näyttää heijastuksia lapsen maailmasta. Lopputuloksesta kaikki katsojat saivat tehdä omat tulkintansa.

2.4 Jyväskylän Tanssiopiston lapset ja pohjamateriaalin kerääminen

Mietin alkuvaiheessa, miten saisin tuotua lapsen ajatusmaailmaa teokseeni. Päätin ennen Jyväskylän Tanssiopistolla tekemääni harjoittelua pitää sen aikana uni- ja unelma-aiheisia tanssitunteja 5-vuotiaille tanssioppilaille ja pyytää heiltä pohjamateriaalin teokseeni esimerkiksi piirrosten ja pienten tanssien muodossa.

Ennen kun menin opettamaan ryhmää, kirjoitin kirjeen ryhmän vanhemmille, jossa kerroin tekeväni taiteellista opinnäytetyötä lasten unista, unelmista ja tulevaisuuden toiveista ja haluavani siihen pohjamateriaalia heidän lapsiltaan. Annoin lomakkeen (liite 1) ensimmäisellä tunnilla vanhemmille ja pyysin heitä palauttamaan sen seuraavalle tunnille. Osa vanhemmista ei antanut lupaa lapsensa osallistumiseen, mutta onneksi monet ryhmän lasten vanhemmista innostuivat ja antoivat luvan kerätä materiaalia heidän lapsiltaan.

Alkuperäinen ajatukseni oli koostaa lastentanssitunnit lapsilähtöisiksi ja kokemuksellisiksi, paljon improvisaatioharjoitteita sisältäviksi uni- ja unelma-teemaisiksi tunneiksi. Olin suunnitellut pääseväni tunnin aikana kyselemään lapsilta heidän unistaan ja unelmistaan ja voivani kuvata heidän omia tanssejaan ja käyttää näitä teoksen työstössä. Koska kyseisen lastentanssiryhmän opettaminen haastoi minua pedagogisesti todella paljon, koin paremmaksi muuttaa tuntisuunnitelmaani enemmän tiukempaan, opettajalähtöisempään suuntaan. Lopulta lastentanssitunnit ja teoksen aihe eivät olleet enää tiiviissä yhteydessä, vaan keräsin tuntien jälkeen tarinoita unista lapsilta piirroksina ja videolla. Näin sain kerättyä pohjamateriaalin teokseeni ja samalla aihe rajautui uniin. Teoksen työstöön valikoin lopulta kolme omasta mielestäni mielenkiintoisinta piirrosta, joista kerron myöhemmin raportissani lisää (Ks. Luku 3.4).

Tarkastellessani opetusta pedagogina koen, että tein oikean ratkaisun muuttaessani tuntisuunnitelmaani. Minulla oli käytettävissäni vain neljän viikon mittainen jakso, joten minun täytyi laittaa etusijalle ryhmän lapset opinnäytetyöni tarpeiden sijaan. En kadu valintaani, koska sain kerättyä riittävästi tarvitsemaani materiaalia.

3 TEOKSEN PROSESSI

Tässä kappaleessa kerron teoksen prosessin eri osa-alueista ja aikataulusta.

Teosta tehdessäni olen tutkinut unia, nukkumista ja rehellistä koskettamista. Teos on syntynyt yhdessä tanssijoiden kanssa kokeilluista ja rakennetuista tehtävistä ja harjoitteista, joissa pohjamateriaalina on toiminut lasten piirustukset unista. Tanssijat ovat teoksessa läsnä olevia hahmoja, kokijoita ja satureita.

Maija Mämmi, Lehdistötiedotetta varten kirjoitettu teksti (2/2016)

3.1 Tanssijoiden valinta

Halusin käyttää teoksessani tanssijoina tanssin ammattilaisiksi opiskelevia tanssijoita ja siksi päätin kysyä Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajalinjalaisia mukaan projektiin. Ajattelin aikataulujen ja harjoituspaikkojen selvittelyn olevan näin mahdollisimman helppoa. Tiesin, että oman vuosikurssini opiskelijat olisivat liian kiireisiä ja stressaantuneita opinnäytetöistään, joten päätin kysyä ensimmäisen vuoden opiskelijoita, jotka voisivat olla innostuneita ja kiinnostuneita lähtemään mukaan uusiin projekteihin.

Muutama viikko ennen syyslomaa, syyskuussa 2015, kysyin nykytanssin lehtoriiltamme Johanna Partiolta, saisinko tulla katsomaan ensimmäisen vuosikurssin nykytanssituntia ja samalla kysyä olisiko ryhmässä ketään, joka olisi innostunut lähtemään mukaan projektiin. Sain Johannalta luvan ja menin tunnille katsomaan ja tanssimaan heidän kanssaan. Yllätyksekseni seitsemän tanssijaa innostui lähtemään mukaan projektiin kerrottua teoksen ideasta tunnin jälkeen. Sovimme yhteisen tapaamisen seuraavalle viikolle, jossa sovimme syksyn harjoitusaikataulun ajankohdista ja kerroin vielä uudestaan ja tarkemmin ideastani. Onnekseni kaikki nämä seitsemän tanssijaa halusivat vielä olla mukana teoksessa.

Projektin alussa en tuntenut tanssijoitani vielä kovinkaan hyvin. He olivat vasta aloittaneet opiskelun koulussamme, joten heidän ryhmänsäkin oli vielä aika uusi. Olin toiminut heidän tuutorinaan, mutta vain kahden henkilön olin nähnyt aiemmin tanssivan. Oli hienoa, että kohdalleni sattui näin taitava ja monipuolinen ryhmä tanssijoita, joiden avulla lopputulos oli paras mahdollinen. Projektin edetessä ja tutustuessani tanssijoihin liikkujina pyrin käyttämään teoksessani hyväksi persoonallisia vahvuuksia, joita heissä näin.

KUVA 2. Kuvassa tanssijat vasemmalta oikealle: Henna Saarelainen (ylh.), Mona Immonen, Annamari Eerola (ylh.), Tiia Laitinen, Iris Peuraniemi, Noora Luoma ja Waltteri Haapaniemi. Kuva Maija Mämmi

3.2 Harjoitusaikataulu ja harjoitukset

Teoksen harjoitukset käynnistyivät lokakuussa 2015 syysloman jälkeisellä viikolla viikonloppu-harjoituksilla. Harjoittelimme joka toinen viikonloppu lauantaina ja sunnuntaina aina noin kolme tuntia kerrallaan. Syksyn aikana meillä oli yhteensä yhdeksän harjoituspäivää. Kevätpuolella harjoituskertoja kertyi myös yhdeksän, pois lukien valo- ja kenraaliharjoitukset. Kevätpuolella harjoittelimme 2-3 tunnin pätkissä. Yhteensä projekti kesti 19 viikkoa eli noin viisi kuukautta. Se oli tähän mennessä pisin jakso, jonka olen yhtä teosta työstänyt koreografin paikalta.

Tällä kertaa halusin tehdä teoksen jonkin tietyn materiaalin ja ryhmän pohjalta. Pohjamateriaali teoksessa koostui piirroksista ja videosta, ja ryhmä seitsemästä tanssinopettajan ammattiin opiskelevista tanssijoista eri taustoista. Jotta materiaali saataisiin sisällytettyä liikkeeseen parhaiten, täytyi minun käyttää erilaisia improvisaatiotehtäviä apunani. Samalla ajattelin teoksesta tulevan enemmän tanssijoiden itsensä näköinen kuin minun antamallani valmiilla materiaalilla. Tästä syystä harjoituksemme koostuivat pitkälti erilaisista improvisaatioharjoitteista.

Aloitin harjoitukset lämmittelyllä, jossa lämmitettiin ja valmisteltiin oma keho ja mieli harjoituksiin sekä totuteltiin olemaan kehollisessa kontaktissa muiden tanssijoiden kanssa. Perinteeksi muodostuikin ihmissolmu, jonka kaikki vuorollaan saivat avata. Solmussa tanssijat muodostavat "solmun" kehoistaan pitämällä kiinni toisistaan käsin ja jaloin. Yksi kerrallaan avaa solmun repimällä muita irti solmusta. Solmun kautta innostuin enemmän rehellisestä kosketuksesta. "Kynsin ja hampain" kiinni piteleminen näyttäytyi minulle rehellisenä kosketuksena. Kosketuksena jolla oli syy ja päämäärä.

KUVA 3. Ihmissolmun repimistä harjoituksissa 17.1.2016. Kuva Maija Mämmi.

Lämmittelyn jälkeen harjoitukset veivät aina suunnitelmieni mukaan päivän teemoihin. Joskus tutkimme enemmän rehellistä kosketusta ja kontaktia, jolloin työstimme esimerkiksi toisissaan kiipeilyä sekä toisen liikuttelua työntämällä ja vetämällä. Joskus tutkimme liikettä tunteiden ja aistien avulla. Syksyn harjoituksissa käsitelimme näitä teemoja ja kohtausaihoita yksittäisinä kokonaisuuksina. Vasta tammikuussa 2016 aloimme kasata tehtävistä ja kohtauksista teoksen kokonaisuutta.

Suunnittelin harjoituksille yleensä väljät raamit, joita harjoituksissa muokkasimme ja siksi saattoikin tulla tilanteita, joissa tanssijan keho väsyi yksipuolisesti. Pitkissä harjoituksissa oli mielestäni hienoa, että tanssijat puhuivat avoimesti tuntemuksistaan, jolloin minun oli koreografina helpompaa reagoida niihin.

KUVA 4. Kuva harjoituksista 17.1.2016. Kuva Maija Mämmi

Kutsuin ohjaavan opettajani ja yhden opponenteistani katsomaan harjoituksia ensimmäisen kerran 31.1., jolloin olin saanut hahmoteltua rakenteen teokselle. Tämä aika osoittautui erittäin toimivaksi, koska ohjaajan ja opponenttini kommentit ja kysymykset saivat minut selventämään valintojani ja miettimään, mitä haluan teoksellani sanoa. Myös tanssijoille oli paljon apua katsojien kysymyksistä. He saivat muun muassa uusia ohjeita ja tarkennuksia läsnäoloon sekä haluamiini liikelaatuihin, joita en ollut vielä ymmärtänyt heille kertoa.

Toisen kerran opponenttini ja ohjaava opettajani tulivat seuraamaan harjoituksiamme päivää ennen valoharjoituspäivää eli 27.2. Tässä vaiheessa halusin kuulla palautetta ja ajatuksia kokonaisuudesta, tanssijoiden olemuksesta sekä ajatuksistani valotilanteista. Myös silloin katsojien kommentit selkeytivät entisestään teosta ja sen eri osioita.

3.3 Käsiteltävien teemojen valinta

Marraskuussa 2015 hahmottelin teoksen rakennetta päiväkirjaani. Siinä näkyy osioittain teemat, joita halusin teokseen sisällyttää. Seuraava listaus on ote rakenteesta päiväkirjastani.

1. *Sarjan toistaminen/ Nukkumaan meno rituaalit*
2. *Valitut sanat/ Unien sekopäisyys*
3. *Kontakti/ Taistelu unen rajamailla*
4. *Unet tanssina/ Tunteet*
5. *Nukahtaminen*

Oppimispäiväkirja, Mämmi, marraskuu 2015

Mielikuvani oli, että teos alkaisi rituaalinomaisesti toistaen yhteistä liikemateriaalia, kuvaten nukku-
maan menemistä. Teos jatkaisi matkaansa sekopäisen unen (välineenä äänite ja improvisaatio) läpi taisteluun unen rajamailla, jossa välineenä on kontakti. Teoksen lopussa tulisi olemaan unet tanssina/ tunteet osio ja nukahtaminen. Osa näistä teemoista tuli teokseen ikään kuin vahingossa harjoituksista poimittuina, osa taas materiaalin ja niihin yhdistyvien tehtävien kautta. Annoin usein intuiti-
on viedä teosta ja valintojani eteenpäin ja myöhemmin varmistin vielä valintani kokeilemalla monia erilaisia mahdollisuuksia. Tunsin teosta tehdessäni valintojen olevan todella luontevia ja helppoja. Vain lähes valmiin teoksen pienten yksityiskohtien hiominen tuntui vaikealta, mikä on mielestäni hassua, sillä ne olivat hyvin pieniä päätöksiä, jotka tuntuivat hetkessä suurilta.

Halusin prosessin alussa lähestyä unia ja lasten maailmaa lämpimän ja positiivisen tunnelman kautta niin liikkeen kuin puvustuksen ohjauksessa. Ymmärsin kuitenkin harjoitusten jo ollessa käynnissä, että unien ja lasten maailma voi näyttäytyä minulle myös soturimaisena vahvuutena ja rohkeutena. Niinpä lähdin muokkaamaan teoksen tunnelmaa vahvempaan ja samalla myös synkempään suuntaan. Aloin esimerkiksi kutsua tanssijoita teoksessa satureiksi.

3.4 Pohjamateriaalin vienti liikkeeksi

Pohjamateriaalit Jyväskylän Tanssiopistolla kerättyäni lokakuun 2015 lopulla aloin pohtia, kuinka saisin pohjamateriaalina käytetyt piirrokset muutettua tanssiksi. Piirustuksia minulla oli noin parikymmentä, mutta päädyin lopulta kolmeen piirrokseen, jotka tässä kappaleessa esittelen. Juuri näihin piirroksiin päädyin siksi, että ne puhuttelivat ja kiinnostivat minua eniten. Nämä kolme piirrosta olivat hyvin erilaisia kuin muut piirrokset, jotka olivat kaikki hyvin tyttömäisiä, täynnä kukkia ja sateenkaaria.

Halusin käyttää teoksen rakentamiseen mahdollisimman paljon erilaisia improvisaatiotehtäviä, jotta lopullinen liike näyttäytyisi rehellisenä tanssijoiden tulkintana pohjamateriaalista. Tässä kappaleessa avaan työtapojani liikemateriaalin tuottamisessa yleisesti Rajamailla-teoksen työstöprosessissa ja avaan tarkemmin jokaisen piirroksen kohdalla käytettyjä improvisaatiotehtäviä.

3.4.1 Improvisaatio koreografisena työkaluna

Improvisaatio tanssissa tarkoittaa minulle liikettä liikkujan omista lähtökohdista. Liikettä, jonka ihminen tuottaa itse omalla tyylillään. Improvisaatio on liikkeen tuottamista ja esittämistä ilman ennalta suunniteltuja liikesarjoja. Se on tapa, jolla liikkuja pyrkii pääsemään käsiksi spontaaniin liikkeen tutkimiseen ja esittämiseen ilman itsesensuuria. (Blom ja Chaplin 1988.)

Improvisaatioita voidaan ohjata erilaisin tehtävin, jotka auttavat tanssijaa tuottamaan monipuolisempaa liikettä. Ohjeistuksen avulla tanssija saattaa löytää uusia reittejä, liikkeitä ja liikelaatuja kehostaan, joita ei löytäisi ilman ulkopuolisia ohjeita tai impulsseja.

Tanssiteoksen työstössä koreografi voi käyttää improvisaatiota apunaan hyvin monella tavalla. Koreografi voi esimerkiksi käyttää improvisaatioita etsiäkseen uutta, omaa liikemateriaalia, jonka antaa myöhemmin tanssijoille opeteltavaksi. Hän voi antaa tanssijoille erilaisia improvisaatiotehtäviä ja käyttää niitä sellaisenaan teoksessa tai luoda aivan uutta materiaalia tanssijoiden improvisaation pohjalta.

Improvisaatiota ja liikkeen tuottamista voi lähestyä esimerkiksi seuraavien teemojen kautta. Liikkumaan voi lähteä liikkujalle ominaista tanssia tutkien tai aistihavaintojen aiheuttamaa liikettä hyödyntäen. Tanssija voi miettiä, kuinka jonkin maku-, haju-, kuulo-, näkö- tai tuntoaistimus vaikuttaa hänen liikkeeseensä. Liikettä voidaan rakentaa myös jonkin esineen tai vaateen inspiroimana. Tanssija voi miettiä tuottaako mukana oleva esine hänelle jonkin roolin, jonka mukaan hän voi lähteä liikkumaan. Liikettä voidaan lähestyä myös mekaanisesti kehon mahdollisten liikeratojen kautta, tai mielikuvan tuoman liikelaadun kautta. (Milton 1997, 10-13). Näitä improvisaatioteemoja ja tehtäviä voidaan muuttaa myöhemmin joko yksilö- tai ryhmätehtäviksi, jolloin liikkujat saavat vielä lisää impulsseja ja vaikutteita muista liikkujista.

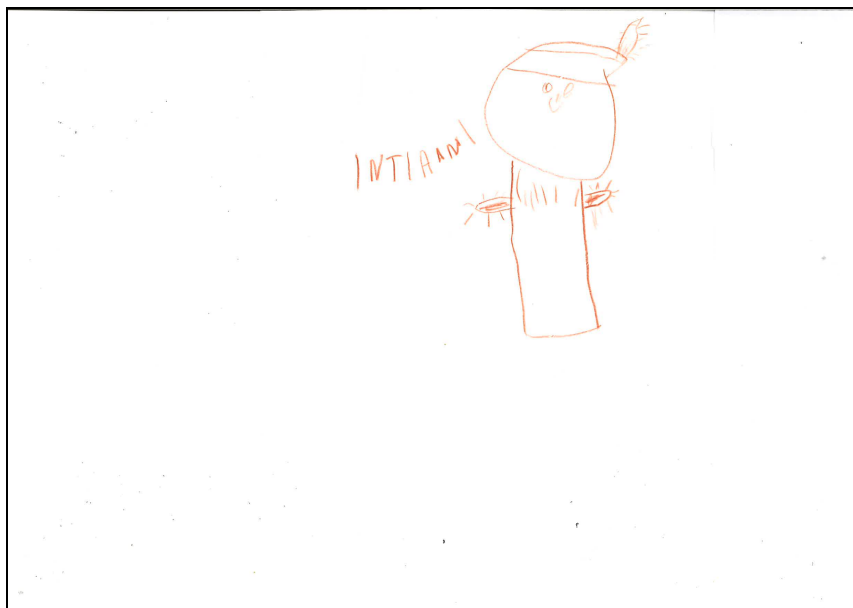
3.4.2 Tyttö ja jäätelö –kuva

KUVA 5. Piirros 1.

Ensimmäisenä annoin tanssijoille tutkittavaksi yhden piirroksista ja käskin heidän kirjoittaa ylös yhteiselle paperille mieleen tulevia asioita, sanoja ja lauseita. Näin pääsimme paremmin ja syvemmin käsiksi myös kuvan pienempiin yksityiskohtiin. Yhteiselle paperille kirjoitettiin muun muassa: *"Iso V-kirjain"*, *"Kyklooppi"* ja *"Prinsessa"*. Tämän jälkeen käskin tanssijat keksimään viisi liikettä piirroksen pohjalta. Liikkeet saivat esittää tai pohjautua mihin vain asiaan piirustuksesta. Videoin nämä liikkeet, jotta pystyin katsomaan niitä harjoitusten jälkeen kotona ja valitsin niistä itselleni mielenkiintoisimmat yhdistääkseni ne sarjaksi. Halusin valita liikkeet niin, että jokaiselta tanssijalta tulisi vähintään yksi liike yhteiseen liikesarjaan. Piirros herätti mielestäni tanssijoissa hauskoja ja erikoisia liikkeitä, jotka halusin pitää muokkaamattomina. Yhteisestä liikesarjasta tuli tunnelmaltaan mielestäni samanlainen kuin alkuperäinen piirros. Harjoittelimme tätä liikesarjaa prosessin aikana erilaisilla tyyleillä ja energiatasoilla ja muokkasimme siitä version Samurai-kohtausta varten, jonka esittelen luvussa neljä.

3.4.3 Intiaanityttö-kuva

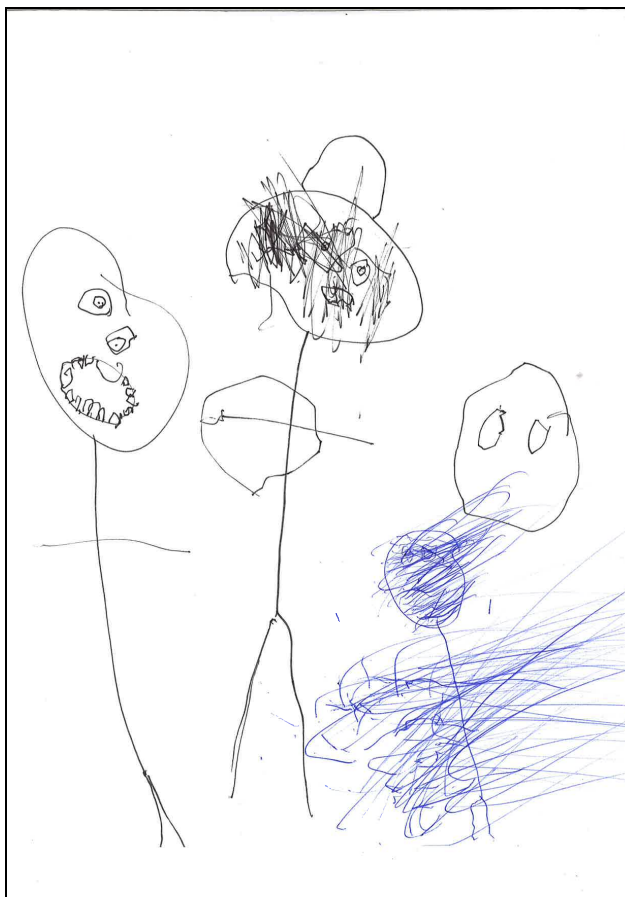

KUVA 6. Piirros 2.

Intiaanityttö-kuvan kanssa lähdin liikkeelle samalla tavalla kuin ensimmäisen kuvan kanssa. Annoin tanssijoille yhteisen paperin, johon he saivat kirjoittaa, mitä he näkevät piirroksessa ja mitä heillä tulee piirroksesta mieleen. Tässä yhteisessä paperissa sanat olivat mielestäni omalla tapaa hyvin humoristisia ja mielenkiintoisia. Paperista löytyivät esimerkiksi ilmaisut: *"Ei jalkoja"*, *"Ruskea häilyvä viiva"* ja *"Ei vaatteita, mihinkä tarviisikaan..."*. Näistä lausahuksista ympyröin itselleni 14 mielenkiintoisinta, joista tanssijat saivat valita viisi. Seuraavaksi tanssijat jakautuivat pareihin, joissa toinen tanssijoista lukee valitsemaansa ilmauksia eri äänensävyin ja volyyymein. Myös lukupaikkaa ja sanojen tavujärjestystä sai muuttaa. Toisen parin lukiessa toinen liikkuu improvisoiden ottaen impulsseja liikkeeseensä kuulemistaan sanoista ja äänneistä. Tämän tyylistä harjoitetta olin aiemmin tehnyt vuonna 2015 keväällä Itäisen tanssin aluekeskuksen järjestämässä Akseli Aittomäen, Aistimuksellinen teksti -työpajassa ja koin sen siellä kiinnostavaksi ja toimivaksi.

Kehitimme ideaa eteenpäin yhdessä tanssijoiden kanssa ja kokeilimme lukemista esimerkiksi koko ryhmän kanssa niin, että vain yksi tanssija kerrallaan liikkui koko muun ryhmän tekemän äänimaton mukaan. Jatkoimme harjoituksen muokkausta niin, että äänitimme yhdessä nauhoitteen, jossa kaikki tanssijat olivat mukana puhumassa ja äänitelemässä. Yhteisen äänitteen soidessa kaikki pääsivät improvisoimaan yhtäaikaaisesti. Tämä harjoite päättyi lopulta esityksen Valitut sanat -kohtaukseen, jossa yhdessä äänittämämme äänimatto soi taustalla ja kaikki tanssijat liikkuvat improvisoidusti sovitussa asetelmassa ottaen impulsseja liikkeeseensä äänitteestä.

3.4.4 Painajainen-kuva

KUVA 7. Piirros 3.

Painajainen-kuvan (kuva 7) kanssa työskentelimme hieman eri tavalla. Kuvan lisäksi minulla oli myös lyhyt video, jossa tyttö kertoi painajaisunta esittävästä piirroksestaan. Painajaisunessa oli tytön mukaan *"--monsteri ja sitten siellä oli kuollut zombie"*. Hän kertoo menneensä piiloon, koska luuli monsterin hyökkäävän hänen kimppuunsa, mutta huojentui, kun huomasi sen olevan vain äiti, joka tytön sanojen mukaan: *"--halusi tulla mut halaamaan"*.

Lähdimme tanssijoiden kanssa ensimmäisenä lähestymään videolla nähtäviä tunteita, jotka välittyvät siitä erittäin selvästi. Halusin, että tätä kautta saisimme teokseen kohtauksen, jossa yleisö tunnistaa esiintyjistä tunnetiloja, joita videossa näkyy. Halusin tunteiden näkyvän persoonallisina, mutta vahvoina, joten lähestyin tunteita ensin kehollisella improvisaatioharjoitteella. Pyysin tanssijoita liikkumaan eri tunnetilojen tuoman tunnelman mukaan. Yksi tutkimuskysymys tehtävässä oli, mitä tunne keholle ja sen liikkeelle aiheuttaa. Näin yritin saada tanssijat tunteen sisälle, ettei tunnetta vain esittäisi kasvoilla, vaan se tunnettaisiin koko kehossa. Tämän jälkeen keskustelimme tunteista ja miten ne kehoa yleensä ja tässä harjoituksessa liikkuvat tai eivät liikuta. Huomasimme tanssijoiden kanssa negatiivisten tunteiden, kuten surun, laittavan kehon liikkeeseen lähelle lattiaa. Tuska tunteena laittoi kehon usein kokovartalokramppiin, kun taas ilo ja nauru vapauttivat kehon ja saivat tanssijat liikkumaan rennommin.

Seuraavaksi katsoimme videota ja matkimme videolla olevan tytön liikkeitä. Liikkeiden jälkeen tutkimme niistä ja lapsen kasvoilta välittyviä tuntemuksia. Videolta tunnistimme tunteiksi säikähdysten, pelon, kauhun ja huojennuksen. Pelko välittyy videolla heti alussa, kun tyttö kertoo monstereista ja zombieista. Tytön kertoessa piiloon menemisestään hän vaikuttaa säikähtäneeltä ja kauhistuneelta. Lopulta äidin tulo huojentaa ja vie pelot pois. Päätin yhdistää nämä liikkeet ja tunteet rakentaen niistä yhdistelmän, jota kutsun tunne-tanssisarjaksi.

Yhdistelmää harjoittelimme ensin niin, että annoin tanssijoille pohjatarinan, miksi sarjan liikkeet tahtuvat ja mitä tunnetilaa ne heijastavat. Yksiselitteinen tarina tuntui tanssijoista joiltain osin teennäiseltä ja turhulta, joten muokkasimme pikkuhiljaa tarinaa ja sarjaa teoksen tunnelmaan sopivaksi. Luulen, että lopulta kaikilla tanssijoilla oli apunaan omat tarinansa, joita he miettivät sarjaa tanssiessaan. Tunne-tanssisarja päättyi teoksen viimeiseen kohtaukseen nimeltä Nukahtaminen.

3.5 Äänimaailma

Teoksen äänimaailman suunnittelu lähti käyntiin vasta marraskuun 2015 aikana ja huipentui helmikuussa 2016, jolloin valitsin lopullisen äänimaailman teokseeni. En kokenut tarvetta asettaa liikettä tarkasti musiikkiin tai laskuihin, jolloin lopullinen päätös musiikeista oli mahdollista ja luontevaa tehdä vasta projektin loppuvaiheilla. Harjoituskautemme aikana yhdistin useita eri artisteja ja kappaleita improvisaatiotehtäviin tuomaan erilaisia tunnelmia ja lopulta löysin sopivat, liikettä tukevat kappaleet.

Uusi asia minulle tässä projektissa on ollut musiikin editointi, jota pääsin kokeilemaan ja oppimaan itsenäisesti Rajamailla-teosta tehdessäni. Musiikkejä valitessani Samurai-kohtauksen musiikista muodostui minulle pieni ongelma. Valitsemani kappaleen alkuintro, joka sopi kohtaukseen, oli liian lyhyt, vain noin 30 sekuntia pitkä. Halusin kohtauksen olevan pituudeltaan noin viisi minuuttia ja siksi minun täytyi muokata introsta viiden minuutin mittainen. Päädyin kokeilemaan editointia itse Garageband-nimisellä ohjelmalla. Musiikin editointi ja musiikin editointiohjelmien käyttö olivat minulle melko uusia asioita, joten jouduin käyttämään siihen paljon aikaa ja työtunteja. Mietin hetken ohjaavan opettajani kanssa Savonia-ammattikorkeakoulun tarjoaman asiantuntija-avun saamista tähän osaan opinnäytetyöprosessia, mutta lopulta päätin tehdä työn itse, koska halusin oppia uutta ja kokeilla, mihin taitoni riittävät. Lopullisessa teokseen editoimassani kappaleessa olen monistanut intron eri osia peräkkäin niin, että musiikista tulee pidempi loop-mainen kokonaisuus, joka rakentuu kerros kerrokselta entisen päälle.

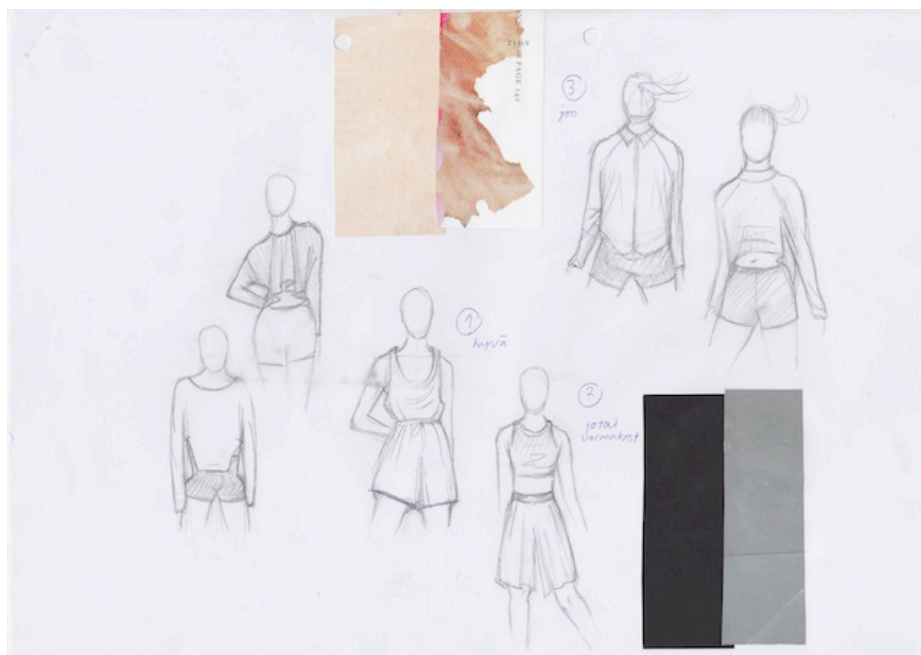
Toinen osa äänimaailmasta, jonka käyttö oli itselleni suhteellisen uutta, oli äänitehjainen äänimaailma Valitut sanat -kohtauksessa. Äänitteelle halusin tallentaa ääniä, puhetta ja äänitehtäviä tanssijoiden puhumana. Olin aiemmin tanssinopettajaopintojeni aikana ollut osana äänitysprosessia, jossa äänitimme puhetta iPhone 5 -älypuhelimien sanelin-toiminnolla. Äänitimme silloin puheen kerralla ja lähetimme nauhan projektissa mukana olleelle muusikolle, joka lisäsi puheraidan hänen suunnittelemaansa äänimaailmaan. Halusin kokeilla nyt samalla tyylillä äänitettyä nauhaa omassa opinnäytetyössäni.

Äänitimme tammikuussa 2016 tanssijoideni kanssa kaksi minuuttia kestävän äänitteen, jolla harjoittelimme Valitut sanat-kohtausta varten. Nauha äänitettiin Kuopion Musiikkikeskuksen alakerrassa, missä pääsimme tilaan, jossa ei kuulunut muuta melua, mikä voisi tallentua nauhalle. Äänitys tulisi tapahtua yhdellä otolla, eli kaikki tanssijat olivat äänessä samalla nauhoitteella. Annoin tanssijoille neljä ilmaisua, jotka olivat peräisin tanssijoiden kirjoittamista asioista, joita heille tuli mieleen Intiaaninyttö-piirroksista (kuva 6). Heidän kirjoittamista sanoista valitsin itselleni hauskimmat tai kiinnostavimmat. Ne olivat: "Virhe", "Ei jalkoja!!!", "Se on lapsi" ja "Ruskea häilyvä viiva". Lukiessaan sanoja he saivat joko lukea ne sellaisenaan tai rikkoa niitä tavuihin tai ääniteisiin. Tällä kokeiluäänitteellä harjoittelimme itse improvisaatiota äänen antamiin impulsseihin, mutta myöhemmin kohtauksen rakenteen selventyessä teimme lopulliset kolme, neljä minuutin mittaista äänitettä, joita käytimme niin, että sisältö tuli aina yllätyksenä tanssijoille.

3.6 Puvustus

Aloin pohtia puvustusta teokseen lokakuussa 2015 harjoitusten jo käynnistyttyä. Koska en kokenut syvää paloa vaatteiden suunnitteluun ja tekoon itse, päätin kysyä projektiin mukaan puvustajaa. Minulla ei ollut budjettia puvustajan palkkoihin, joten ajattelin ensin kysyä puvustajaopiskelijoilta, josko haluaisiko joku lähteä tekemään puvustusta teokseeni esimerkiksi harjoittelun muodossa. Keväällä 2015 tanssin Joona Halosen koreografioimassa nykytanssiproduktiossa *Älä aja sataa kun sataa*, jossa oli mukana noin 10 Savonia-ammattikorkeakoulun vaatemuotoilun opiskelijaa suunnittelemassa ja toteuttamassa puvustuksen teoksen tanssijoille. *Älä aja sataa kun sataa*-projektin edetessä huomasin osan puvustajista olevan todella taitavia työssään ja otin lokakuussa 2015 yhteyttä kolmeen heistä Facebookin kautta. Lähetin heille yksityisviestin ja tiedustelin, olisiko heillä kiinnostusta ja aikaa lähteä mukaan opinnäytetyöprojektiini. Onneksi yksi heistä, Helka Jutila, kiinnostui ja lähti mukaan.

Helka Jutila on juuri valmistuva vaatesuunnittelija pääkaupunkiseudulta. Häneen olin tutustunut jo ennen tätä projektia, joten minun oli helppo lähestyä häntä. Tutustuin Helkaan ennen *Älä aja sataa kun sataa*-prosessia ollessani pedagogisessa harjoittelussa Kuopion Tanssistudiolla keväällä 2015. Helka tanssi siellä nykytanssi-ryhmässä, jota opetin kerran viikossa. Olikin mukavaa ja antoisaa ryhtyä töihin Helkan kanssa, koska tiesin meidän tulevan toimeen hyvin ja ennen kaikkea tiesin hänen olevan erittäin taitava ja luotettava puvustaja.

KUVA 9. Puvustajan ensimmäinen luonnossivu, jossa näkyvillä malli- ja väri vaihtoehtoja. Kuva Helka Jutila

Tapasimme Helkan kanssa ensimmäisen kerran teoksen äärellä 6.11. kahvilassa, jolloin lähdimme ideoimaan puvustusta ja sen rahoitusta. Luotin heti Helkan ammattitaitoon ja halusin antaa hänelle mahdollisimman vapaat kädet ja vapauden toteuttaa omia näkemyksiään tilatun työn lomassa. Myöhemmin palautteessaan Helka kertoikin kaivanneensa tarkempia lähtökohtia ja ideoita puvustukselle. (Jutila, 2016) Minulla oli alkuun vain muutama idea siitä, millaisia haluaisin puvuista tulevan. Nämäkin ideat selvitimme yhdessä kahvin äärellä ensimmäisellä tapaamisellamme. Halusin pukujen olevan samanlaiset koko ryhmällä. Puvustus sai mielestäni korostaa enemmän ryhmää kuin yksittäisiä persoonia. Toinen ajatukseni oli, että olisi hauskaa, jos puvustuksessa olisi jotain nurinkurista lainauksena unimaailmasta.

Helka teki puvustusta harjoittelunaan ja sovimme heti alussa, että minä koreografina maksan vaatteista aiheutuvat kulut. Budjettimme oli noin 70-75 euroa, joka sinänsä voi olla jo haastava ja rajoittava tekijä seitsemän tanssijan puvustusta suunnitellessa. Lähdimme kuitenkin tästä liikkeelle ja myöhemmin projektin aikana jouduimme hivenen venyttämään budjettiamme.

Ajatukset puvustuksesta lähtivät muuttumaan paljon prosessin aikana ja ollaksemme samalla viivalla ajatusten muuttuessa pidimme palavereja aina tarvittaessa. Yleensä nämä palaverit pidettiin harjoitusten jälkeen, jolloin Helka oli ollut katsomassa ja sovituttamassa vaatteita. Oli erityisen hienoa, että Helka oli läsnä useissa harjoituksissamme, jolloin hän pääsi seuraamaan teoksen rakenteen ja liikelaadun kehitystä. Näin hän pystyi muokkaamaan suunnitelmaansa myös näkemänsä mukaan. Hyvä esimerkki tästä on värimaailman vaihdos. Alun perin suunnittelimme yhdessä värimaailmaksi (kuva 9) kuvassa näkyvää beigen tyylistä vaaleaa värimaailmaa, jonka vaihdoimme kuitenkin nopeasti tummaan. Ajattelimme molemmat beigen olevan liian hamepä ja kevyt liikkeen muututtua vahvemmaksi ja fyysisemmäksi. Helkan kirjoittamassa puvustusprosessin pohdinnassa hän kertoi, että harjoitusten seuraaminen oli hänelle hyödyllistä ja vei aina puvustusta ja sen suunnittelua eteenpäin.

Aikataulullisesti puvustusprosessi sijoittui välille marraskuu 2015- helmikuu 2016. Tämän välillä meillä oli puvustajan kanssa erilaisia ennalta sovittuja deadlineja, esimerkiksi kankaiden tilaus ennen tammikuuta 2016 ja puvut valmiina kuvaukseen viikon 7 lopulla. Näillä välietapeilla, lisäpalavereilla ja sovituksilla pysyimmekin hyvin aikataulussa.

3.7 Käsiohjelma

Aloin suunnitella käsiohjelma-aukeamaani (liite 2) vasta projektin loppuvaiheilla. Helka toi puvut viimeiseen sovittuun viikolla 7 harjoituksiimme Kuopion Musiikkikeskukselle ja otimme samalla kuvia teoksen markkinointia varten. Halusin ottaa kuvat käsiohjelmaan sellaisessa tilassa, jossa olisi riittävästi valoa, sekä iso valkoinen seinä, jonka edessä kuvan otto onnistuisi. Löysimme onneksemme sellaisen Musiikkikeskuksen konserttisaliin johtavasta portaikosta.

Otimme monenlaisia ryhmäkuvia tanssijoista erilaisissa asetelmista, jotka liittyivät teoksen kohtauksiin tai niiden sisällä oleviin tapahtumiin. Löysin kuvista kaksi leikkisää tunnelmaan sopivaa kuvaa ja päätin käyttää niitä käsiohjelmassani. Halusin käsiohjelma- ja värimaailmaltaan rauhallisen, samalla sisällyttää siihen vähän humoristisuutta.

KUVA 10. Markkinointikuvien otossa 20.2.2016. Kuva Maija Mämmi.

4 RAJAMAILLA-TEOS KOHTAUKSITTAIN

Tässä kappaleessa avaan tarkemmin 45-minuuttisen teoksen lopullista rakennetta ja ulkomuotoa kohtauksittain.

4.1 Sisääntulo

Teos alkaa lavan ollessa pimeä ja tyhjä, vain savua leijailee näyttämöllä. Hämärä tilaa rajaava valo nousee pikkuhiljaa. Tanssijat alkavat yksi kerrallaan kuljettaa toisiaan lavalle reunoilta raahaten, työntäen ja pyörittäen. Tanssijat päätyvät "samurairiviin" (kuva 11).

4.2 Samurai

KUVA 11. "Samurairivi". Kuva maanantain kenraaliharjoituksista. Kuva Helka Jutila.

Musiikki lähtee päälle, se on loop-maista jankkaavaa konemusiikkia, jossa uusi kerros rakentuu aina edellisen päälle. Tanssijat lähtevät rivistä ripotellen tanssimaan ympäriinsä lavalla erilaisin dynamiikoin palaten aina takaisin riviin. Kohtauksen aikana tapahtuu sekä sattumanvaraisia kohtaamisia tanssijoiden välillä että itsenäisiä ja irrallisia tapahtumia ja sooloja. Lopulta ryhmä päättyy yhteiseen hengittävään liikkeeseen, joka johtaa yhteiseen tanssisarjaan, materiaaliin joka rakennettiin Tyttö ja jäätelö -piirroskuvan (kuva 5) improvisaatiotehtävistä.

4.3 Valitut sanat

KUVA 12. Kuvassa Mona Immonen, Walteri Haapaniemi ja Annamari Eerola keskiviikon kenraaliharjoituksissa. Kuva Helka Jutila

Äänimaailmana tässä kohtauksessa on äänite, jonka tanssijat ovat yhdessä äänittäneet. Äänitteellä kuultavat sanat ja äänitteet ovat peräisin tanssijoiden kirjoittamista sanoista ja ajatuksista, joita he kirjoittivat yhteiselle paperille katsoessaan Intiaanityttö-piirrosta (kuva 6). Tämä kohtausta on liikkeellisesti kokonaan improvisaatiota, johon tanssijat ottavat impulsseja äänitteestä. Kohtauksen loppupuolella Mona, yksi tanssijoista, tanssii leikkisästi samalla improvisaatiotehtävällä aivan yleisön edessä. Kohtausta päättyy nauhoituksen loppumiseen.

4.4 Kiipeily

KUVA 13. Kuva keskiviikon kenraaliharjoituksista. Kuva Helka Jutila.

Tanssijat ovat asettuneet erilaisiin asentoihin lavan taka-alalle riviin diagonaalisuunnassa. Edellisen kohtauksen soolotanssija Mona aloittaa kohtauksen kiipeämällä ensimmäisenä tanssijoiden muodostamaa aitaa pitkin. Yksi kerrallaan jokainen tanssija kiipeää aidan yli erilaisia reittejä käyttäen. Kohtaus on pitkä ja kokonaan hiljaisuudessa, jolloin yleisö voi kuulla tanssijoiden naurut ja ähkimiset kiipeämisen aikana. Pituutensa ansiosta kohtauksesta tuli molemmissa esityksissä yleisölle humoristinen.

”Parin ensimmäisen kierroksen jälkeen olin valmis tuomitsemaan kohtauksen aivan liian pitkäksi ja mitään tarjoamattomaksi. Tanssijat saivat kuitenkin mielenkiintoni heräämään uudestaan, kun sulava liikkuminen toisten yli muuttui pikkuhiljaa vähemmän sulavaksi ja enemmän ähkimistä, puhkimista ja kiusaantunutta hihittämistä sisältäväksi. Tanssijoista tuli yllättäen enemmän todellisia ja vähemmän etäisiä. Kohtauksen ehdoton kliimaksi koitti Waltteri Haapaniemen tunkeutuessa lähes väkivaltaisesti tanssijajonon läpi kaikista mahdollisimman hankalista koloista. Liikkeestä tuli jopa eroottista, joka kumpusi yleisöstä huvittuneisuutena, mutta itselleni se näyttäytyi varsin kauniina fyysisyytenä.”

Faux Pas-blogi, Viitattu 2.3.2016

4.5 Taistelu

KUVA 14. Kuva maanantain kenraaliharjoituksista. Kuva Helka Jutila.

Kiipeily-kohtauksen humoristinen ja kevyt tunnelma hajoaa, kun Waltteri tönäisee väkivaltaisesti Tiian pois aitamuodostelmasta. Siitä alkaa aggressiivinen ja vauhdikas taistelukohtaus, jossa tanssijat tönivät, repivät ja heittelevät toisiaan pitkin lavaa. Waltterin kiusatessa Tiiaa loput tanssijoista kiipeävät vielä rauhassa aidalla. Sieltä päästessään he yhtyvät Tiian kiusaamiseen. Lopulta kiusaaminen ja tappelu siirtyvät muualle, ja keskelle lavaa syntyy tunteva ja lempeä ihmiskasa. Lempeys kuitenkin hajoaa aikanaan, joka johtaa kaikkien tanssijoiden liikkeen kiihtymiseen ja lopulta taisteluiden huipentuessa tanssijat hajaantuvat ja kävelevät ympäriinsä tilassa tönien satunnaisesti toisiaan.

4.6 Nukahtaminen

KUVA 15. Kuva maanantain kenraaliharjoituksista. Kuva Helka Jutila.

Kohtaus muuttuu äkkiä kaikkien pysähtyessä. Tästä lähtee käyntiin rauhallinen ja tunteva kohtaus. Lavakuvaan jää silmät kiinni paikallaan seisovia tanssijoita ja yksi kerrallaan he lähtevät liikkumaan tilassa tehden "tunnesarjaa", joka syntyi Jyväskylän Tanssiopistolla kuvaamani videon tuottamasta materiaalista. Tanssijat päätyvät valumaan lattialle rullaten itsensä seisoma-asennosta lattian pintaan. Musiikin loppuessa valuminen ja rullaaminen jatkuvat vielä hetken, kunnes valot sammuvat ja tanssijat huokaavat huojennuksesta ja teos loppuu.

5 YHTEENVETO JA YHDESSÄ OPITTUA

Tämä teoksen ja sen prosessi myötä olen oppinut etenkin itsestäni ihmisenä ja koreografina. Olen erittäin tyytyväinen lopputulokseen ja hyvin ylpeä sekä itsestäni että upeista tanssijoistani, jotka tekivät Rajamailla-teoksesta niin vahvan ja hienon. Tässä osiossa syvennyn tarkemmin oppimiini asioihin koreografisen prosessin eri vaiheissa.

Visuaalisesti kaunista

Todella upea – Voimakas, pohdittava ja pystyi tuntea unen.
 Otteita kirjallisista yleisöpalautteista esityksistä. (3/2016)

5.1 Koreografin työ

Ensimmäinen kokoillan teos ja etenkin sen koreografinen prosessi opetti minulle erittäin paljon uutta ja kasvatti itseluottamustani tanssin tekijänä. Olen lopputulokseen erittäin tyytyväinen ja olen saanut paljon hyvää palautetta katsojilta sekä kokonaisuudesta että yksittäisistä kohtauksista. Opin prosessin aikana luottamaan omiin valintoihini ja myöntämään, että pidän omasta kädenjäljestäni. Aikaisemmin minun on ollut vaikeaa olla aidosti ylpeä omasta tuotoksestani.

Työskentelytyylistäni opin prosessin aikana, että tarvitsen paljon aikaa asioiden muhitteluun. Kokonaisuudessaan Rajamailla-teosta työstimme yhteensä noin viisi kuukautta. Osan siitä vietimme työryhmän kanssa tanssisalissa ja osan ajasta pohdin teosta kotona, välillä aktiivisesti ja välillä tiedostamatta. Minulla oli paljon aikaa käytettävänäni ja pystyin vapaasti kokeilemaan kaikkia keksimiäni mahdollisuuksia tanssijoiden kanssa, ennen kuin valitsin lopullisen ratkaisun. Ensimmäistä sisääntuloa muutimme vielä viikko ennen ensi-iltaa, jolloin päädyimme parhaaseen ja lopulliseen ratkaisuun.

Luulen, että juuri tästä riittävästä työajasta johtuen en jättänyt mitään kohtausta pois alkuperäisestä teoksen rakenteesta. Ajan kanssa muokkasinkin kohtauksia tarpeen mukaan niin, että ne ansaitsivat lopulta taas paikkansa teoksessa. Saatoin myös antaa kohtauksille lisää tilaa, jos ne sitä tarvitsivat. Esimerkiksi marraskuussa 2015 suunnittelemani kontaktiosio jakautui lopulta kahteen kohtaukseen, joista toinen piti sisällään kiipeilytehtävän ja toinen taistelutehtävän (Ks. Luku 3.3.). Aikaa arvostivat myös tanssijani, joista eräs kirjoitti ajatuksiaan auki palautteessaan näin: *“--oli mukava aloittaa jotakin oikeasti ajoissa ja antaa materiaalin työstyä rauhassa ilman puskemisen tunnetta”* (Työryhmän sähköiset palautteet, 2016).

Toinen koreografinen työtapa, jonka opin olevan itselleni ominainen, on työryhmän kanssa työskentely. Työryhmän kanssa teos meni aina eteenpäin luonnollisesti. Oli hienoa, että tanssijani olivat niin avoimia ja jakoivat omia ajatuksiaan kanssani, mikä auttoi minua tekemään päätöksiä ja valintoja. Olen oikein tyytyväinen tanssijoihini ja meidän toimivaan ja avoimeen yhteistyöhömmö, jonka avulla pystyimme rakentamaan rehellisen ja hienon teoksen. Myös tanssijoilta sekä puvustajalta olen saanut palautetta työryhmän avoimesta ja toimivasta kommunikaatiosta sekä työryhmän kesken että koreografin ja työryhmän välillä.

Oman luokan kanssa oli kiva työskennellä, kun tunnettiin jo niin hyvin. Asioista pysty hyvin puhumaan. Sulle oli kans helppo jutella ja kuuntelit, mitä meillä oli mielen päällä.

Yhteishenki oli hyvä tanssijoiden ja koreografin välillä ja kaikki olivat osa ryhmää ja tiimiä, jonka kanssa yhdessä tavoittelimme yhteistä maalia.

Katkelmia tanssijoiden sähköisistä palauteteksteistä. (2016)

5.2 Improvisaatio työkaluna

Opin prosessin aikana käyttämään erilaisia työkaluja liikkeen tuottamiseen. En ollut koskaan ennen tehnyt koreografiaa piirrosten tai tekstin pohjalta. Sain prosessin aikana itselleni paljon uusia tapoja käyttää hyväksi pohjamateriaalia, mitä tulen hyödyntämään tulevaisuuden opetustöissäni. Ymmärrän jälkikäteen hyödyntäneeni paljon monipuolisemmin tanssijoiden aistikokemuksia kuin ennen. Ennen aistikokemukset ovat lähinnä rajautuneet kuultavaan musiikkiin ja sen rytmiin. Mutta nyt osasin käyttää kuultavaa äänimaailmaa rytmisenä ja melodisena impulssina vaikka musiikkina toiminut äänimaailma oli hyvin erilainen kuin normaalisti. Käytin myös muita aistihavaintoja, kuten nähtäviä kuvia enemmän kuin yleensä koreografiaa laatiessani.

Uskon, että aistitunteuksien käyttö vaikutti teoksen lopputulokseen positiivisesti. Yleisesti koko teoksen aikana vaadin tanssijoilta aistiherkkyyttä ja tarkkaa toistensa havainnointia. Koska teos oli paljon improvisaation varaan rakennettu, tanssijoiden piti olla jatkuvasti tietoisia muista ja suhteuttaa oma improvisaationsa ympäröivään ryhmään. Rehellisyys hetkelle, omalle aistimusten tuottamalle liikkeelle ja aidoille reaktioille toi Rajamailla-teokseen viittauksen lasten rehellisestä kanssakäymisestä.

Aistimusten lisäksi halusin tutkia arkisemman liikkeen hyödyntämistä kontakti-improvisaatiossa. Arkinen liike kontaktissa on mielestäni kiinnostavaa ja tekee tanssiesityksestä monipuolisemmin tulkit-tavan. Arkiliike yhdistyi myös hyvin teoksen läsnäoloon, mikä oli vahvaa mutta ei mitään roolia esit-tävää. Tanssijat olivat näyttämöllä satureita, mutta samalla omia itsejään.

Oivalsin prosessin aikana, etten ajattele tanssijan kehon menevän rikki helposti. Osaamme esimerkiksi laskeutua lattialle pehmeästi yllättävissäkin tilanteissa ja jakaa painoa tasaisesti toisen hypätes-sä syliimme. Kiinnostuin tästä aiheesta ja laitoin tanssijat työskentelemään aggressiivisessakin kon-taktissa keskenään. Nostoharjoitteita tehdessämme koin, että kaikki voivat olla pareja keskenään, pituuseroista huolimatta.

Tässä teoksessa puhuimme työryhmän kanssa paljon siitä, että kaikilla tanssijoilla oli vastuu omasta kehostaan ja roolistaan tehtävässä. Tämä oli etenkin kiipeilykohtausta harjoitellessa tanssijoille haastavaa, koska he lähtivät helposti auttamaan toisiaan. Aitana olevien henkilöiden tuli pysyä staat-tisesti paikoillaan, jotta kiipeäminen heissä oli mahdollista. Kiipeilijän täytyi selvitä tehtävästään il-man avustusta. Näin tehtävät ovat selvillä ja kaikkien on helpompi toisiin luottaen tehdä oma osansa tehtävästä. Kerroin tanssijoille luottavani heihin ammattiin opiskelevina tanssinopettajina niin, että he ovat avoimia ja kertovat, jos haluavat pitää tauon tai jos jotkin improvisaatiotehtävät ovat liikaa

heidän keholleen tai tuntuvat pahalta. Palautteissa ja harjoituksissa tanssijat kertoivat tuntemuksiinsa. Osalle tanssijoista tämä mahdollisti uuden oppimisen, jotkut taas kokivat osan harjoituksista hieman vaarallisiksi.

5.3 Musiikin editoiminen

Musiikin valitseminen teokseen oli minulle hieman vaikeaa. Teoksen toiseen kohtaukseen päädyin muokkaamaan musiikin itse. Käytin tähän Garageband-nimistä ohjelmaa, jota harjoittelin samaan aikaan käyttämään omatoimisesti. Tähän työhön käytin paljon työtunteja, mutta lopputulokseen olen erittäin tyytyväinen. Sain rakennettua kappaleesta ehjän ja toimivan kokonaisuuden, joka tukee laavalla tapahtumia.

Tanssijoiden puhetta sisältävät äänitteet, jotka teimme yhdessä tanssijoiden kanssa harjoituksissa, olivat mielestäni onnistuneita. Koin niiden jankkaavan ja jopa hieman ärsyttävän tunnelman antaneen tanssijoiden liikkeelle hyvin paljon erilaisia impulsseja. Myös äänen laatu oli mielestäni hyvä.

Olen tyytyväinen teoksen musiikilliseen kokonaisuuteen. Musiikit yhdessä editoimani äänimaailman kanssa kasvattivat teoksen uusiin mittoihin ja kuljettivat laavan tapahtumia tunnelmista toiseen. Olen saanut paljon hyvää palautetta teoksen äänimaailmasta myös yleisöltä, niin tutuilta kuin tuntemattomiltakin katsojilta.

-- musat pumppas mut tärinöihin, että jees!
Otos kirjallisista katsojapalautteista. (3/2016)

5.4 Koreografin rooli puvustusprosessissa

Puvustusprosessi koreografin näkökulmasta oli minulle uusi asia. Rajamailla-teoksen puvustusprosessissa mukana oleminen oli minulle erityisen antoisaa ja mielenkiintoista. Lopputulos, jonka Helka suunnitteli ja valmisti, oli mielestäni erittäin hieno ja toimiva. Se sopi teokseen todella hyvin ja toi siihen lisäelementin, josta haaveilin. Myös tanssijat olivat tyytyväisiä avoimeen prosessiin sekä hieppoon lopputulokseen. Vaatteet olivat joustavia, niissä oli hyvä liikkua ja näyttivät hyvältä. Myös Helka itse oli tyytyväinen omaan työhönsä.

Rajamailla tanssiteoksen puvustus oli kokonaisuudessaan hyvin onnistunut. Projektin aikana yhteistyö koreografin ja tanssijoiden kanssa sujui hyvin ja he olivat myös pukuihin hyvin tyytyväisiä. Koen tehneeni puvun, joka sopi teoksen teemaan ja oli tanssijoille hyvän tuntuinen päällä.
Helka Jutila, [2016-30-03]

Fyysisesti näinkin monipuolisessa koreografiassa tärkeä seikka oli myös istuvuus, puvustus ei häirinnyt millään lailla tekemistä – ehdottoman suuri plussa.

Puvut oli tosi jees ja kiva, että meiltäkin kysyttiin mielipiteitä ja ideoita.
Kahden tanssijan mietteitä puvustuksesta sähköisissä palautteissa. (2016)

Valmistuvina opiskelijoina tämä prosessi merkitsi Helkalle ja minulle hyvin paljon. Oli mukavaa työskennellä samanhenkisen ihmisen kanssa, jonka taitoihin voin luottaa ja kenen tiedän olevan kiinnostunut teoksesta ja siinä mukana olemisesta. Olimme avoimia toisillemme koko projektin ajan ja huomasimme tämän olevan avain parhaaseen lopputulokseen. Opimme molemmat paljon toisiltamme ja olimme toistemme tukena tarvittaessa.

Yhden haasteen kohtasimme budjetin kanssa projektin loppuvaiheilla. Emme olleet pitäneet tarpeeksi silmällä tiukkaa budjettiamme ja kuluja, joita puvustus aiheutti ja näin budjetti pääsi ylittymään. Helka tuli luokseni huomattessaan budjetin ylittyneen ja avoimen keskustelun kautta päätimme jakaa kustannukset puoliksi. Lopulliseksi budjetiksi muodostui noin 190 euroa.

Prosessi opetti minulle paljon asioita, joita teoksen puvustuksessa täytyy ottaa huomioon. Muun muassa aikataulujen ja rahoituksen organisoiminen selkeytyi minulle Rajamailla-projektin myötä. Opin, että budjettia on pidettävä silmällä, jotta vältetään yllätykseltä. Kokemus oli myös Helkalle erittäin opettavainen.

Itse puvun ulkonäkö ja lopputulos oli hyvä mutta parannettavaa on projektin suunnittelun ja organisaation puolella, -- Esimerkiksi budjetista minun olisi pitänyt tehdä etukäteen selkeä ja realistinen suunnitelma, jotta oltaisiin välttytty ikäviltä joustoilta.

Helka Jutila, [2016-30-03]

5.5 Valosuunnittelu

Valojen suunnittelun teokseen aloitin projektin loppupuolella. Tähän osaan prosessia sain avukseni valosuunnittelija Veli Pekka Kurosen, jonka kanssa pääsimme rakentamaan valoja teokseen sunnuntaina 27.2., eli vain päivää ennen ensi-iltaa. Koen olevani tanssin saralla hyvin kehollinen tanssija ja koreografi, jonka takia visuaalinen kuva ei ole minulle teoksessa se tärkein asia. Olikin hienoa työskennellä ammattitaitoisen valoteknikon kanssa, jonka taitoihin ja taiteelliseen visioon voi luottaa. Koska Veli Pekka ei ollut ennen sunnuntain valoharjoituksia vielä nähnyt teosta, lähetin valoharjoituksia edeltävällä viikolla hänelle valosuunnitelman (liite 3), jossa kerroin lyhyesti ja ytimekkäästi teoksen rakenteen ja ehdotelmia haluamistani valotilanteista. Odotin häneltä tarkkoja visuaalisia mielikuvia kohtauksien valotilanteista, joista voisimme yhdessä muokata kohtaukset lopulliseen muotoonsa.

Sunnuntain valoharjoituksissa meillä oli neljä tuntia aikaa suunnitella ja toteuttaa koko 45-minuuttisen teoksen valokohtaukset. Harmikseni ensimmäinen tunti harjoitusajasta meni paikkojen järjestelyyn, mattojen teippaamiseen ja muuhun ”roudaamiseen”, jonka toivoin olevan jo hoidettuna ennen harjoitusten alkua. Veli Pekalla oli kuitenkin hyvät mielikuvat kohtauksista ja näin saimme valot viimein valmiiksi, saatuamme tunnin lisäaikaa. Ensi-illan aamulle jätimme läpimenon, jossa pysyimme tarkistamaan kohtauksien vaihdokset ja muut valoiskut kuntoon.

Valaistus oli tumma ja hämyinen koko teoksen ajan, mutta koen sen vahvistaneen teoksen tiivistä ja jännitteistä tunnelmaa. Käytimme myös savukonetta, joka tuki teoksen tunnelmaa. Osa katsojista

koki kuitenkin hämäryyden hieman häiritseväksi. Mielenkiintoista olisi nähdä, kuinka teos muuttuisi jollain muulla näyttämöllä saman tyylisten valojen kanssa.

5.6 Työryhmän palaute ja ajatukset

Lähetin esitysten jälkeen tanssijoilleni muutamia aiheita ja kysymyksiä (liite 5), joista haluaisin kuulla heidän ajatuksiaan näin prosessin jälkeen. Halusin palautetta minun toiminnastani koreografina, mutta myös heidän henkilökohtaisia tuntemuksia omasta tanssijantyöstään sekä työryhmän toiminnasta. Myös puvustajalle lähetin omia kysymyksiä (liite 5), joissa kysyin hänen tuntemuksiaan minun toiminnastani koreografina puvustusprosessissa.

Päällimmäisenä koko työryhmän palautteista nousee ilo ja ylpeys opettavaiseen prosessiin, jonka yhdessä kävimme läpi. Tanssijoiden pohdinnoista ymmärsin, että prosessi on ollut monelle antoisa ja uudenlainen koreografian työstötapa. Opettavaisia teemoja oli tanssijasta riippuen monenlaisia. Muutamia esiin nousseita teemoja olivat esimerkiksi ilmaisu, paritekniikka, kosketus ja uusi näkökulma tanssin liikekieleen. Seuraavaksi muutamia suoria lainauksia tanssijoiden sähköisistä palautteista (2016).

Tuntui, että oppi lisää ilmaisusta ja esiintymisestä, sillä en ole tottunut esimerkiksi ilmaiseen kasvoillani tunteita niinkuin me esityksessä tehtiin.

-- ajatteluni tekemistäni kohtaan on myös hiukan muuttunut parempaan, en enää epäile itseäni vaikeuksien kohdalla, kun tiedän kuinka pitkälle rahkeeni loppupeleissä kantavatkaan.

Jonkin verran sain tanssijoilta palautetta prosessin kuormittavuudesta. Harjoitukset ajoittuivat melkein aina viikonlopuille ja kerrallaan harjoiteltiin aina pidempiä aikoja. Tämä oli ikävä tosiasia, joka oli oikeastaan mahdoton kiertää ison ryhmän aikataulujen sovittamisen takia ja ennen kaikkea oman kiireisen aikataulun takia. Itse olen tällaiseen työskentelyyn jo tottunut aiemmissa produktioissa, joten en tuntenut tätä niin raskaaksi. Mielestäni tanssijat jaksoivat raskaan prosessin hienosti ja teksteissä näkyy myös, että väsymys painoi harjoitusten aikana, mutta väsymyksestä selvittiin yhdessä.

Fyysisesti haastava projekti, teoksen nimensä mukaisestikin sai työskennellä kehonsa rajamail- la.

Osa harjoitteista oli paitsi fyysisesti, myös henkisesti melko raskaita. Maija mielestäni huomioi tanssijoita tässä asiassa hyvin.

-- ultimaattinen väsymyksen ei ollut ylitsepääsemätöntä, kun ryhmältä sai tarvitsemaansa tukea.

Kommentteja tanssijoiden sähköisistä palautteista (2016)

6 TUOTANTOPROSESSI OSANA LÄHTÖLAUKAUS-TANSSIFESTIVAALIA

Taiteellisen opinnäytetyön tekoon kuuluu myös tuottaminen, joten olin mukana tuottamassa kevään 2016 Lähtölaukaus-festivaalia, jossa Rajamailla esitettiin. Festivaalin järjesti ja tuotti Savonia-ammattikorkeakoulun tanssinopettajan koulutuksen neljännen vuosikurssin opiskelijat. Jaoimme tuotannolliset tehtävät yhdessä opinnäytteitään tekevien luokkakavereideni kanssa selkeästi eri työalueisiin, että työt tulisi tehtyä tehokkaasti ja hyvin. Näitä työalueita olivat muun muassa vastuu aikatauluista, julisteesta ja käsiohjelmasta sekä tiedotuksesta. Sovimme muutamia palavereja, joissa sovimme tarvittavista asioista. Hoidimme tiedotuksen tuotantotiimin sisällä suullisesti ja Facebookin välityksellä tähän tarkoitukseen perustetun ryhmän kautta.

Toimin itse juliste- ja käsiohjelmavastaavana luokkakaverini Riikka Tolosen kanssa. Tehtävämme oli suunnitella ja tulostaa festivaalille juliste sekä suunnitella kannet festivaalin yhteiseen käsiohjelmaan, johon jokainen koreografi teki oman aukeamansa. Tehtäviimme kuului myös käsiohjelman kokoaminen ja painattaminen ennen festivaalin alkua. Suunnittelimme ja otimme yhdessä julisteen kuvan tammikuussa 2016. Päävastuu kuvankäsittelystä oli Riikalla, koska hän osasi käyttää käytössä ollutta kuvankäsittelyohjelmaa (Photoshop Elements) paremmin. Opin sivusta katsoessani paljon, mitä ohjelmalla voi tehdä ja miten.

Päävastuu käsiohjelmasta oli minulla. Keräsin kasaan käsiohjelmaa varten tehdyt teosesittelyt ja järjestelin ne suunnittelemini kansien sisälle. Käsiohjelman suunnittelussa ja tulostamisessa opin käyttämään Word-ohjelmaa monipuolisemmin. Käsiohjelman taitto- ja tulostusasioissa kysyin neuvoa tuotannon opettajaltamme Anna-Maria Pekkiseltä. Hänen avullaan selvisin monesta tietoteknisestä haasteesta.

Myöhemmin saimme vielä tuotannollisen lisätyön. Järjestimme Riikan kanssa festivaalille valokuvaaajan, joka valokuvasi festivaalin kaikkia teoksia. Kysyimme ensimmäisenä Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitoksen valokuvaajaopiskelijoita, koska meillä ei ollut budjetoituna rahaa ammattilaisen palkkoihin. Ingmanin käsi- ja taideteollisuus oppilaitokselta onneksi saimme kuvaajaksemme Visa Timosen, joka hoiti työn hyvin. Yhteistyömme sujui hyvin jouhevasti ja opimme Riikan kanssa paljon uutta tanssin kuvaustyöstä, esimerkiksi minkälaisia alkutietoja kuvaaja voi mahdollisesti tarvita tullessaan kuvaamaan tanssiteosta black box -teatteriin ensimmäistä kertaa.

Olen oikein tyytyväinen julisteen ja käsiohjelman ulkoasuun, jotka lopulta olivat suuri osa koko festivaalin ilmettä. Julistetta teimme useita tunteja tietokoneen ääressä, mutta selkeästi se kannatti, koska lopputulos on oikein kiinnostava: katseen vangitseva ja värimaailmaltaan tyylikäs juliste. Pieniä aikatauluvirheitä käsiohjelmaan lipsahti kiireisen aikataulun takia, jotka olisi voitu välttää, jos olisi tarkistuttanut käsiohjelman kaikilla koreografeilla ennen painoon vientiä. Tämä oli tällä kertaa kuitenkin mahdotonta kiireisen aikataulun takia. Sain käsiohjelman sisällön koottua vasta niin myöhään, että käsiohjelma oli lähetettävä välittömästi painoon, jotta se ehtisi ajoissa festivaalin avajaisiin. Nämä virheet ja sekaannukset oikaisimme esityksillä juonnon yhteydessä sekä Lähtölaukaus-festivaalin Facebook-sivujen tiedotuksen kautta.

Tuotannollinen prosessi oli minulle kokemuksena opettavainen. Oli mahtavaa, että työnjako ja yhteistyö Riikan kanssa toimi hyvin ja vaivatta. Olimme aina tarvittaessa toistemme tukena ja apuna. Oli myös mukavaa, että meitä oli niin monta tekemässä samaa festivaalia. Se oli joskus vaikeakin, kun kymmenen ihmisen mielipiteet ja aikataulut pitäisi sovittaa yhteen. Onnistuimme kuitenkin hyvin ja festivaali sai hyvän määrän katsojia jokaiseen iltaan.

7 POHDINTA

Teoksen esittämisen jälkeen palaan raporttia kirjoittaessani teoksen juurille. Raportin kirjoittaminen on kuin haavojen uudelleen avaamista ja huomaankin sen olevan minulle oikein opettavaista. Huomaan koko ajan uusia oppeja ja osia teoksesta ja sen työstämisestä, mitä en ole vielä sisäistänyt. Tämän prosessin aikana olen kasvanut ihmisenä, pedagogina, tanssintekijänä sekä koreografina. Tämän teoksen ja raportin myötä huomaan, kuinka tärkeitä arvomaailmassani ovat ihmisen kohtaaminen ja avoimuus. Niitä pyrinkin toteuttamaan kaikessa työssä, mitä teen. Olen iloinen, että sain tästä paljon hyvää palautetta työryhmältäni.

Olen yrittänyt tehdä raportistani mahdollisimman avoimen ja rehellisen. Raporttini kuvaa monia eri osa-alueita, joita koreografian täytyy ottaa huomioon prosessin aikana. Se sisältää ehdotelmia siitä, kuinka prosessin voi suunnitella ja toteuttaa. Olen myös pyrkinyt kuvaamaan avoimesti onnistumisia ja ongelmia, joita teosta tehdessäni kohtasin. Ehkä raportistani voi olla hyötyä jollekin myöhemmin taiteellista opinnäyteprosessia läpikäyvälle opiskelijalle.

Itseluottamukseni kasvu teki tästä teoksesta ja sen prosessista minulle erityisen merkittävän. Työskentelytapani koreografina tässä teoksessa oli hyvin kokeilevainen. Kokeilin paljon uusia, erilaisia ja outoja asioita ja oli hienoa huomata näiden hullujen ideoiden tuottavan lopulta toimivan lopputuloksen. Nämä kokeilut saattoivat olla liikkeellisiä tai aivan uusien osa-alueiden tutkimista. Minulle uusia osa-alueita koreografina olivat puvustuksen ohjaus sekä musiikin editointi. Kokeilu, erheet ja lopulta onnistuminen lisäsivät luottoa itseeni koreografina.

Koen saaneeni tällä teoksella ensimmäistä kertaa sanottua jotain niin, että teoksen kokijoille ja katsojille jäi siitä jotain ajateltavaa. Rajamailla on saanut mahtavaa ja kannustavaa palautetta katsojilta niin ammattilaisilta kuin ei-ammattilaisiltakin. Pystyn olemaan todella ylpeä teoksesta, jonka olen saanut aikaan yhdessä muun työryhmän kanssa. Ilman heitä tämä hieno toimiva kokonaisuus ei ikinä olisi ollut samanlainen.

Rajamailla sai ensiesityksensä Lähtölaukaus-tanssifestivaaleilla, jossa se esitettiin kaksi kertaa. Toivoisinkin, että tulevaisuudessa saisimme lisää esityksiä ja pääsisimme lämmittämään teoksen uudelleen johonkin muuhun tilaan. Jännittävää olisi nähdä miten tilan, ympäristön ja ihmisten vaihtuminen vaikuttaa teokseen. Ja ennen kaikkea haluaisin nähdä, miten tämä teos toimisi muussa kontekstissa tanssin kentällä.

Sain prosessista paljon pedagogisia oppeja. Improvisaation monipuolinen käyttö liikkeen tuottajana tulee olemaan varmasti vielä vahvempi osa opetustani tästä lähtien. Sain paljon positiivista palautetta tanssijoilta harjoitteistani ja koin ne itsekin hyvin toimiviksi ja käytettäviksi. Tulevaisuudessa aion paneutua tarkemmin myös yksilön ohjaamiseen, josta sain palautetta tanssijoiltani.

Lastentanssin opettamista haluan jatkaa myös tulevaisuudessa. Haluan haastaa itseäni lapsilähtöisempään tuntirakenteeseen ja sisältöön tanssitunneilla. Opettaessani voin ammentaa lasten avoi-

muudesta ja inspiroitua heidän mielikuvituksestaan tulevaisuudessakin. Olen myös haaveillut improvisaatiopohjaisen teoksen tekemisestä black box –teatteriin, missä lapset olisivat tanssijoina.

Oma paikkani tanssin kentällä vielä tulevaisuudessa muuttuu moneen kertaan ja tästä koulusta valmistuttuani aion lähteä etsimään omaa paikkaani. Tämä teos oli hieno sysäys minulle koreografina sekä tanssitaiteilijana. Tästä prosessista saamallani itsevarmuudella voin lähteä hyvillä mielin tutki-
maan ammatillista uraani. Haluan ja aion jatkossakin säilyttää prosessissa löytämäni kokeilunhalun työskentelyssäni.

LÄHTEET

BLOM, L.A., Chaplin, L.T 1988. The movent of movement – dance improvisation. London: Dance books Cecil Court.

JUTILA, Helka 2016-30-03. Sähköinen palautelomake.

KIRJALLISET KATSOJAPALAUTTEET 2016-29-02- 2016-02-03.

MAIJA MÄMMI: Rajamailla, Faux Pas-blogi, [Verkkoaineisto], [Viitattu 2016-30-03.] Saatavissa: <https://ledanseurterrible.wordpress.com/2016/03/02/maija-mammi-rajamailla/>

MINTON, Sandra, Cerny 1997. Choreography: a basic approach using improvisation. 2. PAINOS. University of Northern Colorado, Greeley: Human Kinetics.

MÄMMI, Maija 2015-01-10 - 2016-03-03. Opinnäytetyöprosessin oppimispäiväkirja.

LIITE 1: LUPAKYSELY VANHEMMILLE

Hei Kotiväki!

26.10.2015

Olen Maija Mämmi, kuopiolainen neljännen vuoden tanssinopettajaopiskelija ja tulen loppusyksyksi Jyväskylän tanssiopistolle päättöharjoitteluun. Opetan harjoitteluni aikana muun muassa lapsenne lastentanssi-ryhmää.

Teen opintojeni lopputyönä taiteellisen opinnäytetyön, joka on tanssiteos pohjautuen lasten ajatuksiin ja tarinoihin heidän unelmistaan, unistaan ja tulevaisuuden toiveistaan. Teoksessani tanssii seitsemän tanssinopettajaopiskelijaa ja toimin itse teoksen koreografina. Olette kaikki tervetulleita katsomaan lopullista teosta, joka esitetään Kuopiossa Sotkulla ensi keväänä viikolla 9. Tarkka päivä ja aika selviää myöhemmin.

Haluaisin käyttää lapsilta tunneilla keräämääni materiaalia teoksen lähtökohtana. Teoksen harjoituksissa voisin esimerkiksi näyttää tanssijoille lasten piirustuksia, joista lähtisimme improvisaation kautta rakentamaan yhdessä tanssijoiden kanssa liikemateriaalia teokseen. Käyttäisin materiaalia mahdollisesti myös teoksessa itsessään esimerkiksi lavasteissa tai julisteissa.

Pyydän teiltä vanhemmilta lupaa käyttää lastentanssitunneilla keräämääni materiaalia opinnäytetyössäni. Merkitkää alla olevaan taulukkoon, millaista materiaalia lapsestanne saan käyttää apuna opinnäytetyössäni ja sen työstössä. Palautathan paperin alaosan minulle seuraavalle tunnille.

Toivon että mahdollisimman moni lähtisi mukaan yhteistyöhön, sillä mitä enemmän materiaalia saan kerättyä, sitä paremmin pääsen opinnäytetyössäni eteenpäin.

Jos haluat lisätietoa teoksesta tai sen työstöstä, kerron siitä mielelläni lisää. Parhaiten minut tavoittaa sähköpostitse tai puhelimitse.

Aurinkoisin terveisin,

Maija Mämmi
E-mail: Maija.h.mammi@edu.savonia.fi
Puh: 050-5994769

Lapsen nimi:	Saa käyttää teoksen työstössä	Saa käyttää lavalla ja markkinoinnissa
Lapseni piirtämiä piirustuksia		
Lapsestani kuvattua kuva- ja videomateriaalia		
Lapsestani äänitettyä materiaalia		

LIITE 2: KÄSIOHJELMA

FESTIVAALIN AIKATAULU

SOTKULLA

Ke 24.2. klo 19.00

TÄS ME 24.2.2016
klo 19Karoliina Rosenberg &
Veera Ahonen

Ma 29.2. klo 19.00

My adoption
Kimberly IdigpioRajamailla
Majja Mämmi

Ke 2.3. klo 19.00

Akka Alviiran
Tuomiopäivä
Piia LehtoRajamailla
Majja Mämmi

Pe 4.3. klo: 19.00

Kohtauksia
Riikka Tolonen
FUN3
Sanni Kriikku

Su 6.3. klo 16.00

Amalgama SHOWTIME
Marja Rautakorpi Jere Jääskeläinen
My adoption
Kimberly Idigpio

KIRJASTOLLA

Torstai 3.3. klo 16.00

Hiljaisuutta
Janna Loukas

Lauantai 5.3. klo 17.00

Hiljaisuutta
Janna Loukas

FESTIVAALIN HISTORIAA:

Festivaali kokoaa tänä vuonna tanssinopettajat lavalle jo toista kertaa. Ensimmäisen kerran Lähtölaukaus-festivaali järjestettiin Kuopion Sotkulla vuonna 2014 seitsemän teoksen voimin. Tänä vuonna tapahtumassa on mukana jo yhdeksän teosta ja kasvatimme festivaalia myös Sotkun ulkopuolelle.

FESTIVAALI KIITTÄÄ!

Eeri Pihlajakari, Paula Salosaari, Itäisen tanssin aluekeskus, Savonia AMK, Ingmanin käsi- ja taideteollisuusoppilaitos, Visa Timonen, Sotku, Veli-Pekka Kuronen, Annamaria Pekkinen, Kuopion kaupunginkirjasto, Musiikkikeskuksen vahtimestarit

RAJAMAILLA

Koreografia: Majja Mämmi

Teos nukkumisesta, unen maailmasta ja unirtuaaleista.

SOTURIT: Annamari Eerola, Walteri Haapaniemi, Mona Immonen, Tiia Laitinen, Noora Luoma, Iiris Peuraniemi ja Henna Saarelainen
PUVUSTUS: Helka Jutila
MUSIIKKI: Hot Chip, Tom Diccico, Jamie Woon ja Työryhmä
VALOT: Veli-Pekka Kuronen

ESITYKSET SOTKULLA

ma 29.2. ja ke 2.3. klo 19.00

Kesto n. 45 min

KIITOKSET!

Mia Rantala, Tinna Nuppola, Marja Rautakorpi, Eeri Pihlajakari, Soturitanssijat, Helka Jutila, Jyväskylän Tanssiopisto, Marko Salmela, perhe

LIITE 3: VALOSUUNNITELMA

Rajamailla – opinnäytetyön valotoiveet

Koreografi: Maija Mämmi

Esityspäivät Maanantai 29.2. ja keskiviikko 2.3

Kesto noin 40 min

Teoksessa 7 tanssijaa.

Teoksessa tutkitaan unenmaailmaa, unia ja rituaaleja, jotka nukkumiseen liittyy. Teos on suurilta osin improvisaatiota. Ei vielä selvää ajatusta valoista, mutta joitakin ajatuksia löytyy.

Kohtauksittain läpikäynti

Valoideat punaisella

Musiikki sinisellä

1. Sisääntulo n.6 min
Tanssijat kuljettavat toisensa lavalle yksi kerrallaan, tanssijat asettuvat istumaan riviin keskelle lavaa selkä yleisöön päin
Hämyisä tunnelma, lämmin, tilaa pienemmäksi rajaava valo
Ei musiikkia
2. Samuraikohtaus n. 7 min
Tanssijat poistuvat rivistä tanssimaan ympäriinsä tilassa. Lopulta yksi jää seisomaan, muut palaavat riviin ja alkavat seurata seisovan tanssijan liikettä huojumalla. Huojunta kasvaa ja tanssijat tanssivat yhteisen tanssisarjan.
Valo avaa tilaa suuremmaksi, ikään kuin kasvanut jatko 1. Kohtaukselle.
Musiikki alkaa, kun kaikki 7 tanssijaa istuu rivissä vierekkäin. Noin 7 min biisi.
3. Valitut sanat/ äänite kohta n. 4 min
Nauhalla kuuluu tanssijoiden puhetta ja ääntelyä, jonka mukaan tanssijat improvisoivat. Aluksi he ovat kolmessa porukassa, sitten kaikki muut pysähtyvät ja yksi pari vain liikkuu. Seuraavaksi liikkuu toinen pari, lopulta taas kaikki liikkuvat. Pikkuhiljaa tanssijat alkavat muodostaa lavan takaosaan riviä tai aitaa ja vain yksi jää tanssimaan soolona lavan etualalle. Kun äänite loppuu, sooloilija siirtyy riviin lavan takaosaan.
Haluaisin tähän kohtaukseen sellaisen tunnelman, että kun osa ihmisistä pysähtyy, he jäävät varjoon ja liikkuvia ihmisiä korostetaan. Mietin siluettimaista valoa + spotteja.
Musiikkina 4 min äänite. Äänite laitetaan päälle, kun tanssijat ovat siirtyneet spottipaikoilleen ja tekevät liikkeen, jossa ikään kuin laittavat lasit päähänsä.
4. Aita/kiipeily kohta n. 10 min
Lavan taka-alalla olevassa rivissä tanssijat kiipeävät toistensa yli rivi liikkuu hitaasti oikealta vasemmalle.
Aitaa olisi hieno jotenkin korostaa, siinä on paljon mielenkiintoisia muotoja. Ehkä sivulta tulevat valot voisivat korostaa niitä?
Ei musiikkia
5. Taistelukohtaus n. 6 min.
Tanssijat käyttävät paljon tilaa. Tilassa yksi kasa ihmisiä ja yksi pariskunta kerrallaan heiluu tilassa. Lopulta kaikki kävelevät tilassa ympäriinsä.
Ehkä lämmin valo kasaan, muuten kylmä kolkohko valo koska kohta on aggressiivinen. Aika valoisa tila ehkä.
Musiikki laitetaan päälle kun Walteri tönäisee Tiian pois aidasta ja alkaa tönimään häntä tilassa. Musiikki noin 4 min.

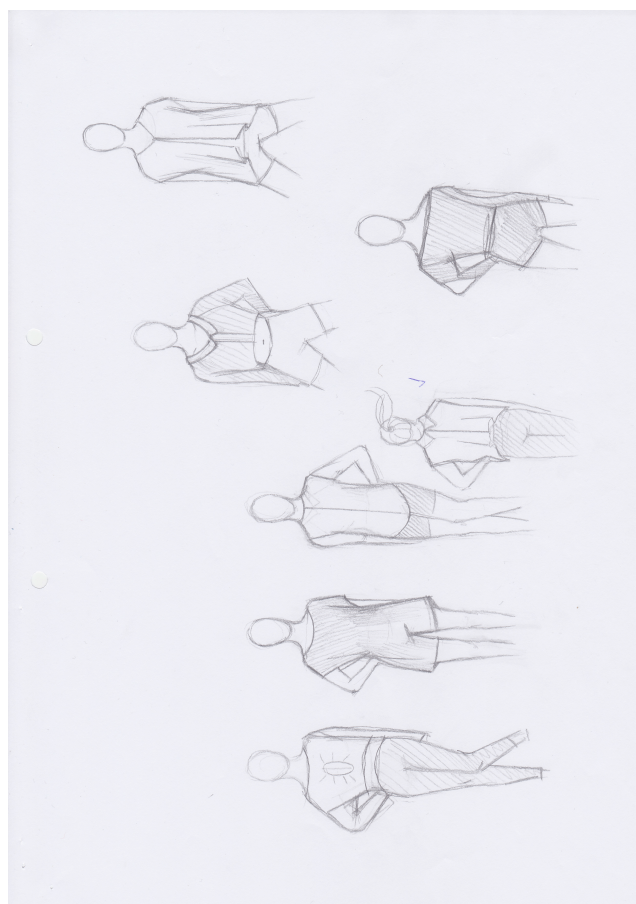
6. Loppukohtaus/ valuminen n. 7 min

Tanssijat ovat pysähtyneinä ympäriinsä lavalla. Vain yksi liikkuu kerrallaan tilassa. Muilla menossa samaan aikaan todella hidas liike paikallaan. Lopuksi kaikki tanssijat alkavat rullata alaspäin päätä roikkuen kohti lattiaa. Juuri ennen kuin kaikki ovat kerenneet alas valot sammuvat ja teos loppuu.

Olisi kiva ehkä saada tähän kohtaukseen näkymään varjoja paikallaan olevista ihmisistä. Hämärä tunnelma. Loppuun black out.

Kävelystä yhtä-äkkiä kaikki tanssijat pysähtyvät, tanssivat lyhyen tanssisarjan ja sen jälkeen laittavat silmänsä kiinni, vain yksi jatkaa liikettä silmät auki. Tästä musiikki menee päälle. Biisi noin 5 min

LIITE 4: PUVUSTAJAN LUONNOKSET

LIITE 5: POHDINNAN AIHEITA TYÖRYHMÄLLE

Kysely puvustajalle

1. Miten lähdettiin liikkeelle?
2. Oliko taustalla joku kaava/aikataulu mitä käytit/olet tottunut käyttämään? Auttoiko se?
3. Millainen työskentely aikataulu oli?
4. Millaista työskentely koreografin kanssa oli?
5. Lopputulos ja sen arvioiminen

Tanssijoille

1. Omat ajatuksesi projektin jälkeen ja vapaa sana
2. Tarkemmat aiheet
 - a. Ajatuksia koreografin toiminnasta (teos harjoitteista esitykseksi, yksilön ja ryhmän ohjaus tms.)
 - b. Oma tanssijantyösi Rajamailla-teoksessa (Tuntemuksia, ryhmässä toimiminen, harjoitusprosessi, esiintyminen tms.)
 - d. Mitä opit prosessin aikana?
 - e. Ajatuksiasi koreografin toiminnasta valojen suunnittelussa ja puvustusprosessissa.

LIITE 6: DVD-TALLENNE

DVD- tallenne Rajamailla- teoksesta. Esitetty Sotkulla Lähtölaukaus-tanssifestivaaleilla keskiviikkona 2.3.2016.